

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

**KÉZIRATKÉNT KIADJA AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT**

5. ÉVFOLYAM

1959. 9. SZÁM

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

KIADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

5.évf.

1959

9.sz.

Dr. Tina, Jaroslav:

A SZOCIALISTA KÖNYVTÁRÜGY NÉHÁNY
LÉNYEGES JELLEMVONÁSA

A csehszlovák könyvtárosok második országos kongresszusa anyagának előkészítése és feldolgozása közben, valamint a csehszlovák könyvtári törvénytervezet kidolgozása és megindokolása során szükségessé vált, hogy világosan végiggondoljuk és pontosabban megfogalmazzuk, mi az az új, ami nálunk napjainkban kifejezésre jut és mi jellemzi egy szocialista, vagy a szocializmus felé haladó állam könyvtárügyét. A törvény szövegének, különösen pedig azoknak a bevezető rendelkezéseknek a kidolgozásakor, amelyek vázolják a könyvtárak feladatait és funkcióit, a jogszabályokban különben is szokásos általánosságokba való beleveszés oly mértékben fenyegetett, hogy a szocialista könyvtárakra és könyvtárügyre jellemző vonások kezdtek egészen elmosódni és a törvény, abban a megfogalmazásban és az akkori koncepciójában vég-eredményben bármilyen más államban - akár kapitalista államban is - megjelenhetett volna. Világossá vált, hogy a törvény általános rendelkezéseibe is pontosan meg kell határozni, mi az, ami egy népi demokratikus, a szocializmus felé haladó állam és társadalom könyvtárügyére jellemző. Másrészt az is bebizonyosodott, hogy meg

kell különböztetni a lényeges jellemvonásokat az esetlegesektől, és a törvény szövegének megfogalmazása közben az előbbieket kell szem előtt tartani, vagyis azokat az ismerveket, amelyek megléte nélkül könyvtárügyünket nem is nevezhetnénk szocialistának. Ez volt az első alkalom, amely a szocialista könyvtárügy jellemző sajátosságairól való messzemenő és alapos gondolkodásra ösztönzött bennünket.

A másik, bár szűkebb körű, de azért nem kevésbé fontos ilyen ösztönző alkalmat azok a könyvtárosképző főiskola keretében tartott előadások nyújtották, amelyeknek az volt a feladata, hogy a hallgatókkal legalább nagy vonásokban megismertesse a kapitalista államok könyvtárügyének jelenlegi helyzetét és problematikáját. Igyekezünk itt tipikus és jellemző példákkal bebizonyítani, hogyan és miben érvényesül ezekben az országokban a jelenlegi társadalmi rendszer döntő hatása a könyvtárügy területén. Különösen jó alkalom volt ez arra, hogy rámutassunk azoknak az ellentmondásoknak a hatására, amelyeknek legfejlettebb és legtipikusabb példáit főképpen az amerikai könyvtárügyben láthatjuk. Természetesen összehasonlításokat is végeztünk a szocialista és a kapitalista országok között, már a téma tulajdonképpeni vázolója, de különösen a végső következtetések levonása közben, továbbá kiemeltük és megfogalmaztuk a két társadalmi rendszernek éppen a könyvtárügy területén észlelhető lényeges jellemvonásait és különbségét.

Mind a két esetben, tehát a könyvtári törvény előkészítése és a kapitalista államok könyvtárügyének tanulmányozása közben azzal a ténnyel találtuk szemben magunkat, hogy bizonyos jelenségek, jellemző vonások és törekvések, amelyeket eddig mai könyvtárügyünk jellegzetességének tekintettünk, ilyen vagy hasonló formában a Nyugat könyvtárügyében is megvoltak, vagy megvannak. Figyelemre méltó ebből a szempontból az a körülmény, hogy ezekkel a jelenségekkel nemcsak a könyvtártechnikának nemzetközi és a társadalmi rendszertől független területén találkozunk, hanem a könyvtári munka egyes speciális kérdéseiben éppemúgy, mint a könyvtárügy szervezétének széles területén.

Egy példával akarom ezt megvilágítani: gyakran talákoztunk eddig nálunk azzal az állítással, hogy az egységes könyvtári hálózat, vagyis az egymással együttműködő könyvtárak rendszerének megteremtése, élén a nemzeti könyvtárral és egy központi irányító szervvel s a hozzákapcsolt tanácsadó testülettel, - lényeges jellemvonása nemcsak a mi könyvtárügyünknek, hanem a szovjet és általában valamennyi népi demokratikus könyvtárügynek is. Ez a megállapítás azonban csak annyiban helytálló, amennyiben a könyvtárak funkcióját, célkitűzését és munkakoncepcióját tartja előtt; mivel azonban a feladatoknak ennél a részénél - amely elsősorban a könyvtárak speciális szolgáltatásait veszi tekintetbe - sokkal nagyobb mértékben szokták kihangsúlyozni éppen a feladatok külső, szervezeti és formális oldalát, azért ez az állítás alaptalan, mivel hasonló, sőt azonos szervezeti formákkal és irányzatokkal a nyugati államok korábbi és jelenlegi könyvtárügyében is találkozunk. Központi szervek létrehívása a különféle típusú könyvtárak irányítására, szakbizottságok alakítása, a könyvtárak irányításában az illetékesség megosztása a központi és helyi szervek között, - mindez nemcsak vita tárgya volt pl. Dániában vagy Nagy-Britanniában, hanem ezekben az országokban - bizonyos helyi eltérésekkel - meg is valósították őket. Ch. DEPASSE belga könyvtáros^{1/} a könyvtárosok brüsszeli nemzetközi kongressz-

1/ Congrès international des bibliothèques et des centres de documentation. La Haye. 1955. I. 56-57.p.

szusán éppen ezekkel a kérdésekkel foglalkozott. Nemcsak ma, hanem már a múltban is találunk példát arra, hogy ha megnő és bizonyos számot elér az egyes, egymástól elszigetelt és főképpen különböző típusu könyvtárak száma, ezek a könyvtárak egész természetesen módon arra a gondolatra jutnak, hogy egységes hálózatot alakítsanak, munkájukat egymás között koordinálják, és végül felvetődik az a kívánság is, hogy valamelyik könyvtár vezető könyvtárrá legyen, nem annyira az irányítás, mint inkább - hogy mai kifejezéssel éljünk - a módszertani és bibliográfiai központ értelmében. E központi könyvtárnak a szakmai tanácsadás, a munka koordinálása és a központi katalogizálás lenne a feladata. A század elején, 1901-ben, H. PUTNAM, a washingtoni Library of Congress akkoriban újonnan kinevezett igazgatója, Theodore ROOSVELT elnöknek többek között a következőket írta: "5000 közművelődési könyvtár létrehívása egyik jellegzetes mozgalma az elmúlt fél évszázad könyvtárügyének. Ezek a könyvtárak most a nemzeti könyvtártól szabványokat, példát és irányítást várnak. A Library of Congress ma már szabványosíthatja a könyvtári eljárásokat, együttműködésre ösztönözhet, közreműködhet a szétében elterjedt párhuzamos munkák megszüntetésében és bevezetheti a bibliográfiai szolgáltatások cserejét. A könyvtári értékek egyoldalú halmozása helyett a bibliográfiai munka megosztására van szükség..."^{2/}

Érdekes és jellemző, hogy PUTNAM-nek ezeket a maga idejében haladó gondolatait ma a moszkvai Lenin Könyvtár bibliográfiai és módszertani központja a közművelődési könyvtárak, valamint a többi tudományos és szakkönyvtár egész hálózatára nézve sokkal következetesebben megvalósította, mint a Library of Congress. Svájcban is, ahol a könyvtáros szakajtó eddig tulnyomóan a tudományos könyvtárak problémáinak szentelte a figyelmét, egyre inkább az érdeklődés előterébe nyomul a közművelődési könyvtárügy, valamint az egységes könyvtári hálózat létrehívásának gondolata. Így pl. a Nachrichten - Nouvelles 1958-as évfolyamának első füzetét csaknem kizárólag a közművelődési könyvtárak kérdéseinek szentelték; a zürichi közművelődési könyvtárakról szóló bevezető cikkben Elly SUDER szószerint a következőket írja a lap első oldalán: "... hogy végre országunk valamennyi könyvtára önként együttműködve valóban teljes értékű könyvtári hálózatot alkosson."

Az előbb említett tényekből következik, hogy mivel arra való tekintettel, hogy nemcsak a könyvtártechnikában, hanem egyéb területeken is, különösen a szervezeti formákban, hasonlóságok vannak a kapitalista és a szocialista országok könyvtárügye között, a szocialista könyvtárügy lényeges jellemvonásainak keresése közben igen óvatosan kell eljárunk, különösképpen akkor, ha figyelmünket csak a külső szervezeti formákra irányítjuk.

Még az esetben is, ha a szocialista és a kapitalista országok könyvtárügyében azonos jelenségekre bukkanunk, ezeket előbb alaposan meg kell vizsgálnunk, és éppen ilyen figyelmesen kutatnunk kell e jelenségek okai után, s újra és újra fel kell vetnünk a kérdést: mi idézte elő az adott jelenséget a voltaképpen milyen célra irányul. Nemrég pl. könyvtáraink - az egységes gazdasági számvitel bevezetésével kapcsolatban - az előtt a nem éppen egyszerű feladat előtt álltak, hogy könyvtári állományuk értékét megállapítsák és számszerűleg kifejezzék. Ez nem volt mindig könnyű feladat. Két végletes esetet figyelhettünk meg. Egyrészt voltak egészen durva és alig indokolható átlagos becslések; másrészt voltak pontos

számvetést végző, minden egyes kötetet (sőt - bár csak egyetlen esetben - minden egyes lapot!) számbavevő könyvtárak. Majdnem ugyanebben az időben jelent meg az amerikai szaksajtóban egy cikk-sorozat, amely a könyvtári vagyon konkrét felbecsülésével foglalkozott. Egyetlen ponton az amerikai példából is tanulhatunk: míg mi a könyvvállomány és természetesen az egyéb tárgyi leltár számszerű kifejezésére korlátoztuk magunkat, az amerikai kutatások tüzetesen kiszámították a gyakran nemzedékek munkájának eredményeként létrejött könyvtári katalógusok értékét is. De milyen mások voltak az okok, amelyek jobbról és balról ehhez az egészen hasonló munkához vezettek. Nálunk arról volt szó, hogy a népgazdaság egészének társadalmi és állami keretei között megállapítsuk a szocialista vagyon pénzügyi értékét; az Egyesült Államokban ezzel szemben ez a számvetés a pánik-keltés és a háborús pszichózis egyenes következménye, és ezekkel a jelenségekkel kapcsolatban az amerikai biztosító társaságok akciójáról volt szó, amelynek a könyvtári vagyon számbavétele és biztosítása volt a célja.

Kétségtelenül érdekes - amint ezt különösen az utóbbi időben olykor megfigyelhetjük, - hogy bizonyos, nálunk egészen jól ismert, sőt könyvtárügyünkre jellemző jelenségek, azonos vagy néha megváltozott formában, azonos vagy más név alatt a nyugati könyvtárügyben is fellépnek. Példaképpen említem a "Wake up and read!" (Ébredj fel és olvas!) jelszó alatt az amerikai könyvtárügy történetében első ízben megrendezett könyvrhetet, továbbá a könyvtári munka területén való tervekészítés lehetőségének fontolgatását, a könyvtártudományi levelező oktatás bevezetésének gondolatát, amelyet az ALA 1955-i konferenciáján adtak elő, s hasonlókat. Mindenesetre elszigetelt és kivételes esetek ezek és ezért a legnagyobb óvatosságra van szükség, hogy elkerüljük az elhamarkodott következtetéseket. Másrészt egyáltalában nem állíthatjuk, hogy a nyugati könyvtárügy észrevehető vagy lényeges befolyását észlelhetnénk a szocialista országokban. Egyet azonban megállapíthatunk és ilyen vonatkozásban hangsúlyozni akarunk: a szocialista országokban ismerik a Nyugat könyvtárügyét; nemcsak tanulmányozzák, hanem mindenekelőtt nagyobb összefüggéseiben és alaposabban igyekeznek megismerni és megérteni; ezzel szemben a nyugati könyvtárügyben sokszorosan és durván elferdítve és - ami még rosszabb - gyakran naiv értelmezésben vagy olcsó támadások formájában találkozunk a szocialista könyvtárügy néhány jellemző vonásával.

Ha mármost valóban felelősséggel és szakszerűen akarjuk meghatározni a szocialista könyvtárügy jellemző jegyeit, a kapitalista országok könyvtárügyét is alaposan ismernünk kell. Csak így kerülhetjük el, hogy pl. a valójában közös vonásokat tipikusaknak tartsuk, vagy a tipikusakat összetévezzük a közös vonásokkal.

Továbbá arra is szükség van, hogy alaposan megismerjük saját könyvtárügyünknek azokat a jellemző vonásait, amelyek egy nem éppen távoli múltból, a kapitalista társadalmi rendszerből származnak. Itt az újat (jelenlegi fejlődési fokán) és ténylegesen szocialistát meg kell különböztetni a specifikustól, vagyis azoktól a sajátságoktól, amelyek sem a kapitalista államok könyvtárügyében, sem a többi szocialista ország könyvtárügyében nincsenek meg. Azokról a sajátságokról van szó, amelyek a nemzeti hagyományból erednek, fennmaradtak és, amennyiben haladó és pozitív hagyományokról van szó, ezeket célszerű nemcsak megőrizni, hanem esetleg tovább is fejleszteni. Felesleges lenne itt példákat felhozni; sok közülük mindnyájunk előtt ismeretes.

Mindenesetre a hagyományok megismerésében kell lenniük a szocialista könyvtár-

ügy fejlődésével és jellemző vonásaival, mert különben a haladás fékjévé válhatnak.

Végül elengedhetetlenül szükséges a Szovjetunió könyvtárügyének megismerése, amely több mint 40 évvel ezelőtt, a világon elsőként, megkezdte a szocialista állam könyvtárügyére váró feladatok teljesítését. Ott már fejlett formában találkozunk sok mindennel, ami nálunk még csak csirájában van meg. A Szovjetunió könyvtárügyének tanulmányozása nem korlátozódhatik a jelenlegi helyzetre; meg kell ismernünk - legalább nagy vonásaiban - a szovjet könyvtárügy fejlődését is; gyakran ugyanazokba a hibákba esünk, amelyeket szovjet elvtársaink annak idején szintén elkövettek. A szovjet könyvtárügy azonban a maga egészében - éppen úgy, mint a Szovjetunió kulturális és társadalmi életének minden más jelensége is - mintául szolgál a fejlődésnek azoknak a szakaszaihoz és céljaihoz, amelyek felé a szocializmushoz vezető uton mi magunk is törekszünk; a szovjet könyvtárügy tanulmányozása egyúttal elengedhetetlen feltétele annak a szándékunknak is, hogy bemutassuk és leírjuk a szocialista könyvtárügy lényeges vonásait.

E bevezető gondolatok után most már megkísérelhetjük, hogy választ adjunk arra az alapvető kérdésre, hogy mi az a szocialista és a kapitalista országok könyvtárügye közötti alapvető különbség, amelyből a lényeges ismertető jegyek és a kísérő jelenségek egyaránt levezethetők. Ez a különbség, röviden, nemcsak a könyvtári munkának, hanem valamennyi társadalmi, kulturális és gazdasági tevékenységnek abban a célkitűzésében, abban a végső céljában van, hogy a szocialista országok könyvtárügye a szocializmus és a kommunizmus építését szolgálja. Könyvtárügyünket az jellemzi, hogy résztvesz a társadalom gyökeres átalakításában, támogatja a kapitalizmusból a szocializmusba való áttérést, tevékenyen résztvesz az egyes emberek tudatában és a társadalmi viszonyokban végbemenő alapvető átalakulásban, amelyet a kulturforradalom szóval jelölünk. A múlt első kísérleteiből és csiráiból itt alkotó módon valami újat, pozitívat teremtenek. Ez nemcsak valami, bár világosan megfogalmazott, de távoli cél, hanem egyúttal a szovjet valóságban szemlélhető élő jelen is.

Ha ezzel szemben feltesszük a kérdést: mi a célja és funkciója a nyugati országok könyvtárügyének és egyéb kulturális munkájának, arra az eredményre jutunk, hogy itt egyetlen törekvéssel találkozunk s ez a meglévőnek a védelmezése. Ezekben az országokban arra törekvésnek, hogy fenntartsák a kapitalista társadalmi rendet un. demokratikus vívmányaival, vagyis azokkal a "demokratikus vívmányokkal" együtt, amelyek ma már elvesztették eredeti értelmüket és amelyeket az a társadalmi rend, amely már kimozdította fejlődésének lehetőségeit, a gyakorlatban egyre inkább meghamisít. Éppen az a ma már teljesen felbomlóban lévő burzsoázia árulja el és szentségteleníti meg őket, amelyik annak idején ezeknek az eszményeknek a nevében lépett a hatalom megszerzésének útjára.

A szocialista kultúra és könyvtárügy világos céljai és távlatai - a megoldandó feladatok nagyságát is tekintetbe véve - éppen azért, mivel itt a korábbihoz képest valami újat, pozitívat, jobbat teremtünk, - alkotó és építő optimizmushoz vezetnek. A felmerülő és egyáltalán nem lekicsinylendő nehézségek, amelyeket sem eltitkolni, sem elhallgatni nem akarunk, azért nem szülnek nálunk pesszimizmust, mert pontosan tudjuk, hogy fokozatosan le fogjuk győzni ezeket. A szocializmusban a holnap szükségképpen jobb, mint a tegnapi, vagy a ma.

A kapitalizmus könyvtárügyét és egész kulturális életét viszont a perspekti-

vátlanság és pesszimizmus jellemzi; ennek az oka abban van, hogy itt nem pozitív célok megvalósításáról van szó, hanem a fennálló rend védelmezéséről. Ez a pesszimizmus szükségképpen egyre mélyebb lesz, mivel a jelenben felmerülő nehézségek a jövőben inkább növekszenek, semmint csökkennek. Ezt a helyzetet jellemzi a könyvtárügy speciális területén az a fölöttébb jellegzetes cikk, amely a múlt évben jelent meg Robert L. COLLISON angol író tollából.^{3/} Szerző itt először is azzal a jelenséggel foglalkozik, hogyan akadályozzák közvetve a közélet választott képviselői a könyvtárak tevékenységét a költségvetési hitelek korlátozásával. Azt írja ezután: "A könyvtáros számára nagy megrázkódtatás, mikor először tapasztalja, hogy a könyvtárat igazgató - szakemberekből és üzletemberekből álló - bizottság nem egészen osztja azokat a könyvtárvezetési elveket és eszményeket, amelyeknek értékét pedig már régen elismerték. Amikor pedig megállapítja, hogy egy bizonyos eszményképhez való ragaszkodás, amely ezeknek az embereknek választói beszédeiből egyre kicsendül, tisztára szinlelt volt, kénytelen felvetni maga előtt azt a kettős kérdést: miért vannak egyáltalában könyvtárak? és: ő maga miért lett könyvtáros?"

Jellemző, hogy szerző a kibontakozás útját nem a közélet mai képviselőinek a félreállításában, vagyis magának a társadalmi rendnek a forradalmi átalakításában látja (és ezért, véleményünk szerint, ezen a területen pesszimista marad), hanem a megoldást a könyvtárosoknak a közéletben való nagyobb és aktívabb részvételében, vagyis a közvetlen politikai tevékenységben látja.

Abból a körülményből, hogy a szocialista könyvtárügynek világos célja van, s ez a cél: egy új, igazságosabb, szocialista társadalom felépítésében való aktív részvétel, - következik a szocialista könyvtárügy egyik lényeges alapvető vonása: a humanizmus, az a törekvés, hogy az embernek álljon a szolgálatába. Éppen a szocialista könyvtárügyben éri el csúcspontját az a folyamat, amely az érdeklődés súlypontjának a könyvről, annak feldolgozásáról és megőrzéséről az ellenkező pólusra, vagyis az emberre, az olvasóra való áttevődésében áll. A könyvtárak nyilvánosságának gondolata, amely a jelenkor kezdetétől - az egyre szélesebb rétegeknek a kultúra területére való behatolásával együtt - fokozatosan érvényre jut, még a legnagyobb könyvtáraknak is messzemenő demokratizálásában éri el csúcspontját, ahogy az pl. - a lenini gondolatok megvalósulásaként - a moszkvai Lenin Könyvtár külön ifjúsági osztályának megnyitásával szimbólikusan is kifejezésre jut. Ma már a könyvtári munka valamennyi ágát az ember, az egyre szélesebb olvasói rétegek felé való fordulás jellemzi, - akiket nemcsak éppen beengednek a könyvtárakba, hanem akiket most már aktív olvasókká nevelnek. A multban gyakran lebecsült és elhanyagolt olvasószolgálat, az olvasónak való segítségnyújtás lett az egész könyvtári munka gerincévé. Az olvasó ma már nem mellékes tényező, hanem az egész könyvtári munka középpontjába került. Nem véletlen, hogy a szocialista államok könyvtárai az olvasói katalógus gondolatát nemcsak felvetették, hanem meg is valósították. A nyugati könyvtári körökben éppen ez a katalógus szolgál ürügyül a szocialista könyvtárügy ellen intézett támadásokra; azt állítják, hogy ezzel a könyvtáros sérti az olvasó jogait és korlátozza a szabad válogatást. Holott az olvasói katalógus lényege és célja valójában az a törekvés, hogy az olvasónak az irodalom kiválasztásánál

3/ COLLISON, Robert L.: D'examen de conscience du bibliothécaire. (A könyvtáros önvizsgálata.) - Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques. 12. vol. 1958. 7. no. 153-155, 165 p. Könyvtári Figyelő, 1959. 2. sz. 8-13. p.

segítséget nyújtson, figyelmét ne terhelje meg elavult irodalommal és egyidejűleg megakadályozza, hogy a katalógus például az emberi méltóságot sértő kiadványokat, tehát fasiszta, militarista és szennyirományokat propagáljon. Egyébként is az olvasói katalógus és a szolgálati katalógus között közvetlen kapcsolat van; az újabb irodalom és a javított, illetve teljesebb kiadások címleírásától megfelelő utalók vezetnek a szolgálati katalógusban lévő régebbi irodalom és korábbi kiadások címleírásához. A szolgálati katalógus hozzáférhető mindazok számára, akik eziránt a régebbi irodalom iránt érdeklődnek. A nyugati könyvtári szaksajtó olvasói katalógusainkról szóló egyes cikkei, szinte azt a gyanút keltik, hogy nálunk a szolgálati katalógus minden egyes fiókja előtt egy-egy állig felfegyverzett rendőr áll és szigorúan őrködik afelett, nehogy valakinek eszébe jusson, hogy a szolgálati katalógusban megkeresse mondjuk Aquinoi Tamás "Summa theologiae" című művét vagy Eisenhower-nek a katonai költségvetés feltétlenül szükséges felemeléséről, vagy éppen az újabb atom- hidrogén-robbantási kísérletekről tett legutóbbi nyilatkozatát. Az kétségtelen, hogy mi az ilyen irodalmat nem tartjuk nyilván az olvasói katalógusban, azonban hangsúlyozni kívánjuk, hogy a nyugati államférfiaknak a leszerelés, a békés verseny és együttélés érdekében tett minden egyes nyilatkozatának viszont - függetlenül az illető személyétől - a legnagyobb örömmel biztosítjuk a legjobb helyeket olvasói katalógusainkban. Az olvasói katalógus pártossága ugyanis egyáltalán nem azt jelenti, hogy mi valamely politikai párt által kiadott irodalom kiválogatására korlátozzuk az anyagot, hanem azt, hogy tudatosan az igazság, a haladás és az igazi szocialista humanizmus pártján vagyunk. Az igazi humánum magas eszményeivel ellentétben álló írásokat olvasóinknak természetesen nem ajánlhatjuk, de könyvtáraink állományában gondosan megőrizzük. A jövőben ezek beszédes bizonyosságai lesznek annak, kinek az oldalán állt az igazság. Az olvasói katalógusból, annak feladataiból és általában közvetlen, vagy közvetett olvasószolgálati gyakorlatunkból nyilvánvalóvá válik, hogy az ember szolgálatát mi nem úgy értelmezzük, hogy akármilyen igényt feltétlenül ki akarjunk elégíteni. Nem valljuk Batának, az egykori csehszlovák "cipőkirálynak" elveit, aki így fogalmazta meg jelmondatát: "Aki a mi vevőnk, az a mi urunk!"

Az olvasószolgálatnak kimondottan nevelői jellege van. Bár a könyvtáraknak ezt a nevelői funkcióját legszembetűnőbben a közművelődési könyvtáraknál láthatjuk, a tudományos és szakkönyvtárakat sem lehet és nem szabad ebből a munkából kizárni. Még ha szakirodalomról van is szó, egyáltalán nem közömbös, hogy a szocialista szakember milyen forrásokból meríti műveltségét és szaktudását. Anélkül, hogy túlértékelnénk a könyvtárosoknak a szakemberekre gyakorolt hatását (pl. a főiskolákon, vagy a tudományos intézetekben), úgy hiszem mégis leszögezhetem, hogy a könyvtárosoknak igenis része van abban, ha a szakemberek régi, kizárólag a nyugati szakirodalomra beállított nemzedéke lassacskán a szovjet szakirodalomból is merit. Nemcsak bizonyos nyelvi akadályok leküzdéséről van itt szó, hanem a tudományos munka új stílusának, új módszereinek jelentkezéséről.

A könyvtárak nevelői feladatai vezetnek el bennünket a szocialista könyvtárügy másik jellemző vonásához: a marxizmus-leninizmus tudományos világnézetén alapuló tudatos pártossághoz. Miért hangsúlyozom mindenekelőtt a tudatos pártosságot? Mivel a kapitalista országokban éppen a nyugati könyvtárügy képviselői hirdetik a könyvtárügy pártatlanságának és "párton felüliségének" az elméletét. Általánosan ismert főképpen Pierre BOURGEOIS-nak, a svájci könyvtárügy egyik ve-

zető képviselőjének és az IFLA egykori elnökének a kérdésben elfoglalt álláspontja.^{4/}

Valójában sehol a világon nincs igazi pártatlanság; mindig csak látszólagos és tudatosan vagy legjobb esetben öntudatlanul színlelt állást-nem-foglalásról van szó. A könyvtárak, melyeknek küszöbén egyáltalán nem némul el a vita, mint társadalmi intézmények természetesen sem a múltban nem állhattak, sem a jelenben nem állhatnak félre az állásfoglalástól. Az eszméknek a könyvekben kifejeződő harca a gondolkodó főkből is lejátszódik, mégpedig az olvasókéban épp úgy, mint a könyvtároskéban. Ebben a harcban a könyvtárak, minthogy létük az uralkodó osztálytól függ, akár akarják, akár nem, mindig a fennálló társadalmi rend oldalán állnak, amely a saját maga számára hívta létre őket.

Ahogy a középkori kolostori könyvtárak egyházi érdekeket és célokat szolgáltak és ahogy már a feudális társadalom is értett hozzá, hogy saját művelődési központokat és könyvtárakat teremtsen, amelyek őt nemcsak külsőleg képviselték, hanem egyidejűleg, tevékenységük jellegével és tartalmával érdekeinek is megfeleleltek, - a polgári társadalom és a kapitalista társadalmi rend is megteremtette saját érdekeit szolgáló könyvtárait, amelyeknek az a feladata, hogy hozzájáruljanak az adott társadalmi rend megerősítéséhez. Értelmetlen dolog volna, ha valamely társadalom költséges intézményeket létesítene és tartana fenn, amelyek érdekeivel szemben lagymatag és közömbös magatartást tanúsítanának és a társadalmi összeközésektől távolállva magukat elszigetelnék. Hogy például mennyire hamis a valóságban a svájci könyvtárügy állítólagos pártatlansága, az világosan kitűnik abból a figyelemre méltó körülményből, hogy a svájci könyvtáros folyóiratnak (a svájci könyvtáros egyesület hivatalos orgánumának) ugyanabban az évfolyamában, amelyben BOURGEOIS urnak a pártatlanság kérdésében elfoglalt állásponjáról olvashatunk, felhívást tettek közzé a magyar politikai emigránsok támogatásáért szolgáló pénzösszegek gyűjtésére. Az egyesület elnökének, dr. Leo ALTERMATT-nak, a svájci könyvtáros egyesület 1956/57-es évi tevékenységéről szóló beszámolója is az 1956-os magyar események egyoldalú politikai értékelésével kezdődik. (Vö. Nachrichten-Nouvelles. 33.Jg. 1957. 132.p.) Félreértések elkerülése végett hangsúlyozni kívánjuk: nem azt kifogásoljuk ebben az esetben, hogy a svájci könyvtárosok egy ilyenféle, kimondottan politikai állásfoglalással egyértelműen emellé a párt mellé állnak, amely az 1956-os magyarországi események alkalmával a nép és a szocializmus ügye ellen lépett fel. Ez az egyértelmű politikai állásfoglalás pusztán alkalmat ad arra, hogy óvást emeljünk az ellen, hogy miközben a szerzők nemcsak színlelik a könyvtárak és könyvtárosok pártatlanságát és politikamentességét, hanem ezt a láptételként ünnepélyesen ki is hirdetik, a szocialista országok könyvtárosaitól viszont el akarják vitatni a jogot, hogy a népi demokratikus Magyarországnak azok mellett a könyvtárosai mellett foglaljanak állást, akiket nem csábítottak el a hazug jelszavak és akik hűek maradtak a nép és a szocializmus ügyéhez. Az amerikai könyvtáros szaksajtóban megjelent nyilatkozatok és cikkek egész sora is azt bizonyítja, hogy az amerikai könyvtárosok nagyon is tisztában vannak hivatásuk politikai jellegével és pártosságával, hiszen egész nyíltan azt az álláspontot képviselik, hogy a könyvtárosok egyáltalán nem tarthatják magukat távol a jelenkor kül- és belpolitikai konfliktusaitól és vitáitól, s ugyanakkor természetesen több-

4/ Nachrichten-Nouvelles. 32.Jg. 1956. 1-13.p.

ségükben azoknak az oldalán állnak, akik az amerikai létről és társadalomról vallott felfogást védelmezik, azt igyekeznek szépíteni és terjeszteni.

Erre nézve az amerikai szaksajtóból egész sereg beszédes példát hozhatnánk fel; közülük itt csak három, különösen jellemző és tipikus példát említek meg. A Library Journal című folyóirat 1955-ös évfolyamának 8. számában jelent meg "Citizens too" (Polgárok is) cím alatt M.A. MILLER-nek egy cikke. A szerző egyenesen rámutat arra, hogy a városok és községek, önkormányzatuk keretei között, és az állam is a maga egészében, számtalan olyan probléma előtt állnak, amelyekkel szemben a könyvtáros nem maradhat semleges és nem állhat félre, mivel éppen az a feladata, hogy közreműködésével segítse megoldani ezeket a kérdéseket. A szerző három égető problémát említ; ezek: a négerek gyalázása, a MacCarthizmus és a hírhedt "comic"-ok. Az amerikai könyvtárosok többségének és a szaksajtóban tükröződő könyvtárosi közvéleménynek dicséretére legyen mondva, hogy a könyvtárosok az említett kérdésekben az amerikai társadalomban a haladó tendenciák oldalán állnak. Ezt részben, ha nem is maradéktalanul, az a körülmény magyarázza, hogy mint ahogy nem igen beszélhetünk "kapitalista" könyvtárügyről, hanem csak a kapitalista országok könyvtárügyéről, éppen így nem lenne helyénvaló "kapitalista" könyvtárosokról, vagy pláne a könyvtárosokról mint "kapitalistákról" beszélni. A világnak csaknem valamennyi államában az a helyzet, hogy - a könyvtárosi hivatás vonzóereje és mindnyájunk előtt ismert előnyei mellett - a könyvtárosok fizetés szempontjából hátrányos helyzetben vannak.

Nyugodtan mondhatjuk, hogy a könyvtárosok, ha nem is kimondottan rosszul fizetettek, de semmiképpen sem tartoznak a jól megfizetett hivatást gyakorlók közé. Az értelmiség bizonyos rétegeinek a - hogy úgy mondjuk - proletarizálódása jelenségével állunk itt szemben. Ez a folyamat - amelyben a kapitalista társadalom durva aránytalanságai jutnak igen jellemző módon kifejezésre - ezeket a rétegeket ugyyszólván önként a kapitalizmus kinövésével elleni óvatosságot, de azért állandó ellenállásra ösztönzi és egyidejűleg a demokráciának a kapitalista társadalmi rend által megszenteltségtelenített és lejáratott eszményei iránti rokonszenvet ébreszti fel bennük. Mint látjuk tehát, egyáltalán nem az állást-nem-foglalás, a pártatlanság és a semlegesség jelenségével van itt dolgunk, hanem éppen ellenkezőleg a társadalmi problémák megoldásában való aktív részvétel igényével. Az említett esetekben a haladás ügye mellett való állásfoglalással találkoztunk.

Más azonban a helyzet, ha külpolitikai problémákról van szó. Ez esetben már nem az amerikai társadalmon belüli részletproblémákkal van dolgunk, hanem az un. amerikai életformának, vagyis a kapitalista társadalmi rend legtisztább kikristályosodásának kimondott védelmezésével és propagálásával. Henry JAMES amerikai könyvtáros 1955-ben külföldi amerikai könyvtárakat látogatott Európában és Afrikában, és benyomásait az amerikai könyvtáros közvélemény számára egy "To win friends" (Barátokat nyerni) c. cikkben foglalta össze.^{5/} Először is az angol és francia könyvtárak működését jellemzi, és tevékenységüket hosszulejratu és politika-mentes kulturális és nevelői munkának nevezi. Az Európában, Ázsiában és Afrikában működő amerikai könyvtárak céljai és módszerei más jellegűek: az alapvető célkitűzés azonban azonos: minden erőt mozgósítani az amerikai politika támogatására és felébreszteni az Egyesült Államok vezető szerepében való hitet.

Az amerikai politikának és amerikai életformának ettől a propagálásától csak egy lépés a szocialista államok könyvtárügyének nyílt vagy álcázott megtámadása; ez a támadás pedig éppen e könyvtárügy politikus és pártos jellege ellen irányul. Az ALA 1957-es évi konferenciáján L.M. MORSCH asszony referátumában az amerikai könyvtárak nemzetközi kapcsolataival foglalkozott. Kijelentette: sok amerikai könyvtáros meg van nyugodva afelől, hogy általában elismerik azt a könyvtári filozófiát, amely szerint a könyvtáraknak pusztán nevelői funkciói vannak, és a tájékoztatás, valamint a szórakoztatás szolgálatában állnak. Ezzel szemben vannak olyan országok, ahol a könyveket eszközként (tools), még pedig az állam eszközeként használják fel. És nemcsak az emberek tökéletesítése, vagy egy adott témáról való tájékoztatás érdekében, hanem azért is, hogy az olvasó csak azt olvassa, amit a hatalom birtokosai előírnak. "Most olvastuk az egyik ilyen országban megjelent könyvtáros-főiskolai tanúkönyv bírálatát; e könyv szerint minden könyvtárban két katalógusra van szükség: az egyiket szabadon használhatják a könyvtár olvasói, s ez csak a szabadon terjeszthető műveket tartalmazza; emellett van egy másik katalógus is, amelyhez csak kivételes esetekben és kizárólag kutatási célokból lehet hozzájutni." ^{6/} Minthogy röviddel e nyilatkozat előtt jelent meg Csehszlovákiában CEJPEK és KÁBRT "Uvod do knihovnictví" (Bevezetés a könyvtárügybe) c. tankönyve, amelyet a Library of Congress gyarapodási katalógusában ismertettek ilyesféle hangnemben, - feltehető, hogy erről a kiadványról van szó. Ez az eset is mutatja, hogy MORSCH asszony mennyire nem érti az olvasói katalógus lényegét, feladatait és jelentőségét.

Az amerikai könyvtárak egyébként lényegesen egyszerűbb helyzetben vannak: egyáltalán nem korlátozzák a fasiszta, neofasiszta és militarista könyvek olvasását, másrészt viszont nem jönnek "kisértésbe", hogy a marxista és kommunista irodalmat hozzáférhetővé tegyék, - egyszerűen azért, mivel könyvállományukban ilyen anyag rendszerint egyáltalán nincs is.

Ebből a látszólag pártatlan szemszögből indul ki annak az egyébként feltehetően jóhiszemű bírálatnak a bevezetése, amelyet Horst KUNZE "Bibliotheksverwaltungslehre" c. könyvéről közölt Olaf KLOSE a "Libri" c. folyóiratban. A bírálatnak ez a része egyben jellemző példája a könyvtári munka pártosságáról és politikai jellegéről való naiv nézeteknek. Igazán nem tudom, hogy akarja bebizonyítani a bírálat szerzője azt az egyébként igen óvatosan megfogalmazott nézetét, hogy a fasiszta tudományos könyvtárak területét érintetlenül hagyta. Hiszen közismert, hogy a tudományos könyvtárakat megtömték nemzeti szocialista és fasiszta irodalommal és e könyvtárak is ezeknek váltak a propaganda-eszközévé. Vajon merészelhetek volna-eekönyvtárak szocialista és más tiltott irodalmat kölcsönözni és propagálni? Még ma is százával és ezrével tudok mutatni a prágai Egyetemi Könyvtár állományában olyan tudományos és művészeti könyveket, amelyekre rá van nyomtatva a jellegzetes figyelmeztetés. S ezeknek a könyveknek a többsége a világirodalom remekei közé tartozik! Honnan származott a hirhedt fasiszta biztonsági szolgálatnak az a hatalmas könyvraktára, amelyet államunk területén fedeztek fel? Ebben a könyvraktárban, amely a szocialista irodalom termékeit tartalmazta, sok ezer könyv viselte magán valamelyik tudományos könyvtár pecsétjét. S valószínűleg nem ez volt az egyetlen ilyen jellegű könyvraktár. A könyvtáraknak is megvolt a maguk szerepe annak a katasztrófának az előkészítésében, amelynek következményei végső fokon őket magukat is érintették.

6/ ALA Bulletin. 51.vol. 1957. 582.p.

S ahogy KLOSE nem látja a könyvtárak valódi szerepét a nemzeti szocializmus korszakában, éppúgy nem látja - vagy inkább nem akarja látni - milyen tudatos (vagy öntudatlan) szerepet visznek napjainkban a nyugat-német könyvtárak és könyvtárosok - KLOSE-t sem véve ki - a fasizmusnak, bár új formában történő, de egyre nyilvánvalóbb ujjaélesztésében.

A történelemben semmi sem ismétlődik teljesen azonos formában. A régi, hitelét vesztett fasizmus bizonyos formái ma már nem szalonképesek, de a lényeg azért ugyanaz maradt. Mindenesetre - ahogy ez a szóban forgó cikkben is történt - új és vonzóbb a "szabad világ"-ban jelenleg használatosabb szavakba és kifejezésekbe öltöztetik. De álruhájában sem tudja elrejteni a fasizmus lólábát; csálhatatlan ismertetőjele: a szocializmus és az azt megvalósító és annak hatalmát megtestesítő Szovjetunió iránti gyűlölet. S ezt a lólábát az egyébként nyugati eleganciájú Olaf KLOSE sem tudja előlünk elrejteni.

Hogy miért időztünk hosszabban a pártosság kérdésénél? Mert ez a leghomályosabb szándékosan elködösített kérdés, - mert a szocialista könyvtárügyet éppen ezen a területen támadják leginkább a nyugati könyvtárügy ún. pártatlanságának és állítólagos pártonfelüliségének hamis és teljesen képmutató hadállásaiból. A probléma közelebbi megvizsgálása csak megerősített bennünket abban, mennyire igazak azok a lenini tanok, amelyek az irodalom pártosságáról, az iskoláknak, a sajtónak és a kulturális felépítmény más szektorainak - így természetesen a könyvtáraknak is - a pártosság szempontjából való hatóerejéről szólnak. A kapitalista államok könyvtárügye és a szocialista könyvtárügy közötti különbség egyáltalán nem abban van, hogy az egyik pártatlan, a másik pedig pártos, hanem sokkal inkább abban, hogy a nyugati könyvtárügy elködösített és olykor öntudatlan pártosságával szemben mi tudatosan pártosak vagyunk, és hogy - ami a legfontosabb - a régi világ és társadalom mellett való állásfoglalással szemben mi a marxista-leninista világnézet igazsága mellett tudatosan foglalunk állást.

A szocialista könyvtárügyben fontos a más kulturális intézményekkel közösen megvalósítandó szerepet kapnak a könyvtárak a kulturforradalom nagyobb távlatú folyamatában; ezzel áttörik azt a látszólagos, vagy egyelőre esetleg még nem szívesen feladott elszigeteltséget, amelyben eddig vesztegeltek és az ideológiai front első soraiba törnek. Ha a könyvtárosok el akarják sajátítani azt a képességet, hogy másokat tanítsanak, elsősorban maguknak kell tanulniok; ha meg akarnak győzni másokat elsősorban maguknak kell meggyőződniök az igazságról, s maguknak is lelkesedniök kell azért az ügyért, amelyért másokban fel akarják ébreszteni a lelkesedést. Éppen ezért a marxizmus-leninizmus tanulmányozása, a marxista-leninista világnézet és módszertan elsajátítása nem annyira a szaktanulmányok kiegészítését jelenti, hanem alapul és kiindulási pontul szolgál. Csak a marxizmus újult szilárd támpontot az irodalom kiválasztásához és feldolgozásához, az olvasók egyre szélesebb és műveltebb rétegei között az irodalom terjesztéséhez. A marxista módszer jelentős hatást gyakorol az egész könyvtári munkára; ez a gyakorlati, de különösen az elméleti munkában jut kifejezésre.

A szocialista könyvtárügy egy másik jellemző vonása a könyvtárügy egyenletes fejlődése. Ez több területen kifejezésre jut és közvetlenül levezethető a szocialista társadalom fejlődésének alapvető törvényeiből. Ahogy a szocializmus egyik célja a város és a vidék közötti különbség megszüntetése, ugyanúgy a város és a vidék könyvtárügye közötti különbség fokozatos kiegyenlítődése és az egyenletes fejlődés is a szocialista könyvtárügy egyik jellegzetes vonása. Közismert tény, hogy még a

legfejlettebb kapitalista államokban is, mint pl. Franciaországban, vagy az Egyesült Államokban, kifejezett ellentét van a nagyobb városok könyvtárai és a vidéki könyvtárak fejlettségi fok között, mivel - mint tudjuk - ezekben az országokban a vidéki lakosságnak egyáltalán nincs is lehetősége, hogy könyvtárba járjon és az a kevés könyvtár is, amelyik vidéken működik, igen alacsony színvonalon áll. Ezzel szemben a szocialista államok különös figyelmet szentelnek éppen a vidéki könyvtárak tervszerű fejlesztésének, mivel a szakismeretek növelése, a műveltségi és kulturális színvonal emelése a falu szocialista fejlődéséért folyó harcban igen jelentős tényező.

Nemcsak az a kérdés, milyen sűrű legyen a falusi könyvtárak hálózata; e könyvtárak munkájának minőségéről van itt szó, vagyis annak biztosításáról, hogy e könyvtárak ezreiben, amelyeknek legnagyobb része mellékfoglalkozású könyvtáros vezetésével áll, biztosítsák a megfelelő színvonalú könyvtári munkát. A főléjük rendelt könyvtáraknak és ezek főhivatású könyvtárosainak módszertani segítsége a többi között - a szocialista könyvtárügy egyik jellegzetes vonása s egyúttal a szocialista könyvtári hálózat megvalósulásának szükséges előfeltétele és biztosítója. Fejlettebb viszonyok vannak e téren a Szovjetunióban, ahol a falusi könyvtárak egy részét is főhivatású könyvtárosok vezetik. Jellemző az is, hogy ott a magasabb könyvtári iskolákon, sőt könyvtáros főiskolákon végzett könyvtárosoknak is nagy része önként jelentkezik valamelyik falusi, vagy kolhoz-könyvtárban végzendő szolgálatra. Joggal várhatjuk, hogy nálunk is hasonló fejlődésnek leszünk a tanúi.

A könyvtárügy fejlődésének egyenletessége jut továbbá kifejezésre mindenütt, ahol a szocialista nemzetiségi politika szellemében fel kell számolni valamilyen nagyobb nemzeti vagy állami egység fejlődésében mutatkozó, még a múltból származó egyenletlenségeket. A Szovjetunió egyes köztársaságaiban, autonóm köztársaságaiban és autonóm területein, valamint távoli, de már betelepített területein is a könyvtári hálózatok kiépítésében és fejlesztésében olyan folyamatnak vagyunk tanúi, melynek nincsen párja egyetlen ország könyvtárügyének történetében sem. A múlt év augusztusában Irkutszkban könyvtáros kongresszus volt, amelyen Szibéria és a Távols-Kelet husz területéről, körzetéből és autonóm köztársaságából 400 könyvtáros vett részt. Hogy milyen jelentős szerepe van a könyvtárosoknak és milyen eredményes munkát végeznek, az többek között abból a figyelemre méltó tényből is kiviláglik, hogy az említett területeken minden második lakos könyvtári olvasó.

A szocialista könyvtárügy fejlődésével függ össze egy másik ismertető jegy, a könyvtárügy és általában a könyvtári munka fejlődésének tervszerűsége. A kapitalista országok könyvtárügyének öncéluságával szemben - ahol különösen a szakkönyvtárak és a bibliográfiai szolgáltatások - az elméleti és humán területek és kérdések egyidejű elhanyagolásával - teljesen egyoldalúan a magánvállalatok gyakorlati szükségletei kielégítésének állnak a szolgálatában, - a szocialista országok könyvtárügye a gazdasági és politikai főfeladatokkal összhangban fejlődik.

A gazdasági és társadalmi élet egész fejlődését átfogó, sok évre szóló távlati tervek a szocialista és a szocializmust építő országokban a könyvtárügy tervszerű fejlődésének is irányelvei és megszabják azoknak a fő- és mellékfeladatoknak a jellegét, amelyeket a könyvtáraknak a fejlődés adott szakaszaiban céltudatos munkával teljesíteniök kell. A párt és a kormány a gazdasági és kulturális élet valamennyi területén figyelemmel kíséri a tervteljesítés munkáját, mivel ezek adják meg az irányt és ezek határozzák meg a könyvtárak fejlődését. Készült a Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban; az egyes könyvtárakat

csakugy, mint a könyvtárügyet a maga egészében, kizárólag a tervteljesítésben elért konkrét eredmények alapján bírálják el és értékelik. A tervszerűség, vagyis a rendszeres munka és a meghatározott, konkrét feladatok teljesítésére való törekvés hatja át egyre inkább a könyvtári munkát, a könyvtári szolgálat különböző ágait és minden egyes könyvtárost.

Az egységes célkitűzést és tervszerű munkát az teszi lehetővé, hogy a könyvtárak legnagyobb része állami intézmény. Mint tudjuk, a kapitalista államokban, a legnagyobb állami és közigazgatási gyűjtemények kivételével, a könyvtáraknak mintegy 80 százaléka nincs állami tulajdonban. Épp így a bibliográfiák is - a nemzeti bibliográfiát is beleértve (még ha ezt némely országban maguk a könyvtárak dolgozzák is fel) - kiadói egyesületektől függenek, vagy pláne magánvállalatok kezében vannak (ez a helyzet pl. az amerikai "Cumulative Book Index" esetében, amely a New-York-i Wilson Company kezében van).

A szocialista állam ezzel szemben, létrejöttének első napjától kezdve, magára vállalja a könyvtárak és a bibliográfiák ügyének teljes felelősségét. Szimbólikus jelentősége van ebből a szempontból a szovjet kormány rendeleteinek és a népbiztosok tanácsa határozatainak, amelyeket közvetlenül a Nagy Októberi Forradalom után bocsátottak ki és hajtottak végre. Intézkedtek a magánkézben és félig magánkézben lévő könyvtárak biztonságba helyezéséről, a könyvtári hálózat kiépítéséről, továbbá meghatározták a bibliográfiai feladatokat.

Ezek a rendeletek Lenin nevéhez fűződnek és így teljes joggal nevezhetjük őket lenini rendeleteknek, nemcsak azért, mert Lenin aláírásával vannak ellátva, hanem mindenekelőtt azért, mert Lenin gondoskodott kiadásukról és szerkesztésükben maga is személyesen résztvett.

Sok más munkájában és nyilatkozatában is hangsúlyozta Lenin a könyvtáraknak a szocialista államban való nagy jelentőségét és a rájuk háruló feladatokat, mikor a politikai forradalom nagy eseményei után hozzálátott a hétköznapiak sok türelmet és szorgalmat igénylő munkájához, a látszólag "aprólékos" munkáktól kezdve - amelyek mellékesen megjegyezve, éppen a könyvtári munkára nézve olyan jellemzők és fontosak - egészen a kulturforradalom véghezviteléig.

Hasonló módon valósul meg a népi demokratikus államokban, az államosítással párhuzamosan, a félig nyilvános és félig magánkézben lévő könyvtárak nyilvános könyvtárakká való átalakítása. Így került többek között sok ezer kötet könyv az egykori főúri és kolostori könyvtárakból az olvasók kezébe. Milyen csekély ezekhez viszonyítva azoknak a fasiszta, militarista és a szennyirodalmat jelentő könyveknek a száma, amelyeknek a használata korlátozott és amelyek - mint láttuk - oly sok "gondot" okoznak a nyugati könyvtárak könyvtárosainak.

Hangsúlyozni szeretném még a kulturális örökségről való gondoskodást, amely szintén igen jellemző a szocialista államra. A szocialista állam védi és megmenti a pusztulástól a mult páratlan kulturális kincseit; megóvja őket elsősorban az elhurcolástól, az országból való kivitelétől és a spekulációs célokra való felhasználástól. Mindnyájan tanulj vagyunk annak, hogyan hurcolják el mostanában rendszeresen Nyugat-Európából az európai kulturális kincseket és hogy exportálják őket Amerikába, ahol azután az értékes könyvek nemcsak a nyilvános könyvtárak állományába kerülnek, hanem

A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2010-ben

el. Ezt a tényt - mel-

Mint az államigazgatásban, a könyvtárak igazgatóságában is olyan fejlődési folyamat megy végbe, amely a központi irányítás mellett bizonyos decentralizáció irányába halad; egyre növekszik a nép választott képviselőinek, a szakavatott tanácsadó szervezeteknek és a könyvtárat használók képviselőinek részvétele a könyvtárügy és az egyes könyvtárak igazgatóságában. E decentralizáció következtében egyúttal a könyvtárosok illetékessége és mindenekelőtt felelőssége is növekszik.

Azonban azt is hangsúlyozni kell, hogy nem állami könyvtárak is vannak, sőt újak is keletkeznek. Tanulni lehetünk annak, hogyan jönnek létre páratlanul nagy számban egészen új típusú nem állami könyvtárak, főképpen a tömegszervezetek, elsősorban a szakszervezetek és pártszervezetek, az ifjúsági szövetségek, számos kulturális és egyéb érdekképviseleti szerv és főképp a mezőgazdasági termelőszervezetek keretében. Végül még egyet ne felejtünk el: a Szovjetunióban és a népi demokratikus országokban a műveltség színvonalának emelkedését az a körülmény is jellemzi, hogy ezekben az országokban a magánkönyvtárak száma és nagysága állandóan növekszik. Wilhelm MUNTHER az amerikai könyvtárügyről szóló elemzéséből ("American librarianship from the European eagle") az Amerika és Európa közötti különbséget többek közt abban látjuk, hogy Európában a magánkönyvtáraknak Amerikában szinte teljesen ismeretlen hagyománya van. Nyugaton mindenesetre nagyobb részt a középosztály és főképp az értelmiség könyvtáraitól van szó. A szocialista országokban napjainkban valami más történik: itt a széles néprétegek és főleg a munkás családok birtokában lévő magánkönyvtárak kialakulásának vagyunk egy idő óta tanúi. Míg Amerikában a könyveknek és a közművelődési könyvtáraknak a televízióval, a rádióval, a boulevard- és szennyirodalommal való kevéssé örvendetes versengése azt eredményezte, hogy hivatalos statisztikák szerint is egy amerikai lakos évenként átlagosan legfeljebb egy - többnyire közművelődési könyvtárból kölcsönvett - könyvet olvas el, - nálunk a közművelődési könyvtárak és a dolgozó ember tulajdonában lévő magánkönyvtárak között alakult ki komoly, de éppen ezért örvendetes verseny.

Az alacsony könyvtárak és a kielégítő kereseti viszonyok következtében nálunk ma már nem probléma valakinek egy-egy érdekes vagy fontos könyv beszerzése. Egyetlen akadálya ennek a Szovjetunióban és a népi demokráciákban is az, hogy a legkevesettebb könyvekből sajnos még mindig nem tudják ellátni a könyvpiacot a szükségleteknek valóban megfelelő példányszámmal.

A szocialista könyvtárügy felsorolt jellemző vonásai, a pártosság és a tervszerűség, valamint az a tény, hogy a könyvtárak nagyobb része valamilyen nagyobb állami egység keretében dolgozik, a könyvtárügyön belül olyan jelenségre vezetett, amit a könyvtárak és a többi kulturális intézmény, az egész tudományos és kulturális világ közötti összetartozás érzésének szeretnék nevezni.

Ezzel szemben Nyugaton (és a kapitalista multban nálunk is) a könyvtárügynek a többi életszférától, különösen a jelen eseményeitől való elszigetelődésének tendenciáival találkozunk. Azt látjuk itt, hogy nagyon csekély mértékben foglalkoznak a gyakorlati és elméleti feladatokkal; a könyvtárügynek ez az önállósulása ilyen körülmények között öncélúvá válással fenyeget. Nem csoda, hogy a könyvtárügy a közvéleményben nem valami nagy tiszteletnek örvendő és hogy a nyugati országok könyvtárosai gyakran panaszkodnak a közélet képviselőinek a könyvtárügy iránt tanúsított érdektelenségéről, sőt

hez való tartozásnak az a tudata is, amelyet fentebb említettünk, az egyes könyvtárak és a különböző tipushoz tartozó könyvtárak, többek között a közművelődési és a tudományos könyvtárak együttműködéséhez, továbbá a könyvtárügynek a többi tudományos és kulturális intézménnyel való együttműködéséhez vezet. Annak is tudatában vannak a könyvtárak, hogy itt olyan közös társadalmi feladatokról van szó, amelyeket a kulturális és közélet egyetlen intézménye vagy szektora sem tudna a többi intézmény segítsége nélkül megoldani. Ez az álláspont, amely természetesen a könyvtári részletproblémák elbírálásánál is döntő, teszi lehetővé a kérdések sokkal jobb tudományos megoldását. Ez jut kifejezésre abban, hogyan bírálják el a művelődéstörténet és világtörténet szélesebb keretei között, valamint saját népünk történetében a könyvtárügy fejlődésének történetét, továbbá a jelen korban a könyvtári munka egyes ágait. Elég emlékeztetnünk idén, milyen szűklátókörűen, a mélyebb összefüggések tekintetbevétele nélkül, mutatták be eddig a könyvnyomtatás feltalálását, vagy a könyvtárak nyilvánossá válását. A könyvtárak és a könyvtárügy történetéhez kétségtelenül sok adatot hordtak eddig össze; azonban arra is szükség lenne - amint ezt ma már világosan látjuk - , hogy az adatok kölcsönös összefüggése és a társadalmi fejlődés törvényszerűsége szempontjából nézve hozzájáruljunk a történelem igazi értelmezéséhez, az okok és okozatok felfedezéséhez. Nem kisebb távlatok nyílnak meg a könyvtári munka egyik - mint említettük - eddig elhanyagolt ága, az olvasószolgálat előtt is, ha az olvasóval való együttműködést és ennek problematikáját magasabb szempontból, a marxista alapon álló neveléslélektan szempontjából nézzük.

S ezzel a szocialista könyvtárügy egy újabb ismertetőjegyéhez érkeztünk, amelynek első jelentkezése már nálunk is észrevehető és amelyet a szovjet könyvtárügyben találunk meg már fejlettebb formában: ez pedig a marxista módszertant alkalmazó és belőle származó könyvtárelmélet. Az új könyvtárelméletet, amely a könyvtári gyakorlatból származik, s azzal szoros kapcsolatban marad, egész világosan az elméletből gyakorlattá válás szándéka jellemzi. Még az irodalmi anyag feldolgozásában, a címleírásban is a figyelem a külső, formális jegyekben egyre inkább a könyv tartalma felé fordul, s ennek megfelelően a hangsúly a szerzői katalógusról a szakkatalógusra tevődik át. A könyvfeldolgozás nem korlátozódik többé az illető munka tárgyának pusztá leírására, hanem egyre nagyobb figyelmet szentelnek annak a kérdésnek, hogyan, milyen szempontból tárgyalja a könyv az adott témát, s általában egyre több figyelmet szentelnek a feldolgozásra és kölcsönzésre kerülő könyv társadalmi hatóerejének. Ezek az új szempontok természetesen egyre nagyobb szerephez jutnak a katalógusok szerkesztésében is. Még a formális szerzői katalógusban is a szocialista országokban megjelenő irodalom feldolgozásában a testületi szerzők pl. bizonyos fokig a szocialista társadalom szerkezetét és szervezetét tükrözik. A szakkatalógusban, különösen az újabb szocialista irodalom feldolgozásánál, az öröklött szakrendszerek használhatatlansága bizonyosodik be. A szükségképpen jelentkező kritika, valamint az elkerülhetetlen ideiglenes szükségmegoldások bizonyítják, hogy feltétlenül szükség van egy olyan új rendszertan és osztályozó rendszer kidolgozására, amely megfelel mind az új irodalom lényeges jellemvonásainak, mind pedig új társadalmunk olvasói igényeinek. Az a tény, hogy a jelenleg kidolgozás alatt lévő és széles körben megvitatott szovjet könyvtári osztályozó rendszer az egyes tudományok marxista szemzőből kiinduló és annak elvei szerint történő felosztásán alapszik, bírálatok alapján a Könyvtári Figyelő új kiadása változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban, 2018-ban. nyvtári gyakorlat rész-

követünk. Még az olyan, régebben teljesen formális szempontból nézett területen is, amilyen pl. a katalóguslapok beosztása, egyre inkább a könyvek tartalmát tekintetbe vevő szempont lép előtérbe, amely természetesen elsősorban a szakkatalógusba való besorolást érinti. Kétségtelen, hogy a formalizmus az, ami a szovjet könyvtárügyben állandóan könyörtelen kritika tárgya, bárhol, bármilyen formában jelentkezzék is a könyvtári munka egyik vagy másik területén. Számos példát hozhatnánk fel erre a Szovjetunió könyvtári szakirodalmából.

Az így értelmezett könyvtártudomány teljes joggal foglalja el az öt megillető helyet a többi tudományág között. Mi mármost a helyzet ebben a kérdésben a nyugati országokban? Hová osztályozzák ott a könyvtárügyet és a könyvtártudományt? A decimális rendszerben, egyéb tudományágakkal együtt, a könyvtártudományt is az ún. "általános" tudományok közt találjuk. A többi osztályozó rendszerben szintén csak vagy az elejére, vagy a végére kerül a könyvtártudomány a sokmindenfélét magában foglaló, vegyes csoportnak. Csak néhány osztályozó rendszerben kerül a könyvtártudomány legjobb esetben a történettudomány segédtudományai közé. S csak a Szovjetunió könyvtári osztályozó rendszerében szerepel a könyvtártudomány - tudomány szerint - a pedagógiával együtt, logikusan, a politikai, jogi és kulturális felépítmény határterületén. Ugyancsak a pedagógiai főiskolákkal kerülnek együvé a Szovjetunióban a könyvtáros-képző intézetek. A leningrádi Könyvtárosképző Intézet 40 éves fennállása emlékünnepeivel alkalmával hallottuk, hogy jelenleg komoly megfontolás tárgyává teszik, hogy a könyvtárosi tanulmányokat kibővítik, a tanulmányi időt felemelik öt évre és lezárását - ugyanúgy, mint az egyetemi tanulmányok más területein - diplomamunka kidolgozásához és nyilvános megvédéséhez kötik. Éppen így a népi demokratikus országokban is többnyire végérvényesen szakítottak a könyvtárosképzésnek azzal a fél-, illetve felemás megoldásával, amely a könyvtártudományt inkább rendkívüli; vagy kiegészítő tantárgynak tekintette, és a könyvtártudományt ma már fokozatosan a főiskolai tanulmányok egyéb, hagyományos ágai közé sorolják. Tisztában kell lennünk természetesen azzal, hogy ezen a téren a fejlődésnek nem a végén, hanem a kezdeten vagyunk és nincs okunk kételkedni a haladásban.

Végül szeretnék még egy, a szocializmusra jellemző, Nyugaton viszont alig érthető jelenséget említeni, amely úgy a Szovjetunió könyvtárügyét, mint a mienket is rendkívül jól jellemzi. Már ma is nagy számmal akadnak nálunk olyan felnőtt és fiatalok olvasók, akik önként részt vesznek és segítenek a könyvtári munkában és ezzel a hivatásos, valamint mellékfoglalkozású könyvtárosok munkájának hatékonyságát megsokszorozzák. Ez kétségtelenül valami egészen új jelenség, amelyet a Nyugat teljességgel képtelen megérteni, de amely a szocialista könyvtárügyre rendkívül jellemző.

A bibliográfia kérdéseit külön, önállóan is lehetne tárgyalni, mert ennek a területnek is megvannak a szocialista társadalomban a specialis feladatai és lényeges jellemző jegyei. Említettem már a bibliográfiai munka állami irányítását; éppen ez vezetett a bibliográfiai tevékenység jelenlegi, eddig soha nem látott kibontakozásához. Ne tévesszük szem elől, hogy az irodalmi termelés rendkívül mértékű növekedésének következtében, az alapvető nemzeti bibliográfiával szemben tisztán mennyiségi szempontból is óriási követelményeket támasztanak. Én itt most a bibliográfiának csak arra az ágára korlátozom magam, amelyik összefügg a könyvtárügygel és amelyik a szocialista könyvtárügy eddig ismertett jellegző vonásait

ebből a szempontból is kiegészíti.

Ami a Szovjetunió és a népi demokráciák könyvtárügyében első pillantásra szemünkbe ötlök, az a bibliográfia egyre növekvő jelentősége és részvétele a könyvtári munka egész rendszerében. Ez különösen két irányban mutatkozik meg igen szembeötlően. Először is a közművelődési könyvtárak munkájában a korábinál sokkal nagyobb szerephez jut a válogató bibliográfiák és ajánló címjegyzékek mindenféle formája a legkülönbözőbb alkalmazási területeken (röplap-bibliográfiáktól kezdve az egyes könyvtár típusok törzsállományáról készült minta-, illetve típuskatalógusokig). Kifejlődőben van továbbá valamennyi szakterület szakkönyvtárában egy, szorosan a könyvtári munkához kapcsolódó szakkönyvtár-típus, amely alapja és kiindulópontja az illető szakterületen végzett mindenféle tudományos és gyakorlati munkának. A szocialista könyvtárügy ilyenféle szakkönyvtári munkájának előnyét elsősorban e tevékenység már említett egyenlőségében, valamint a pillanatnyi pénzügyi helyzettől való függetlenségében látom.

Nem lenne szocialista magatartás, ha a szocialista könyvtárügy pozitív vonásainak felsorolása mellett elmulasztanánk a negatív jelenségekkel és az árnyoldallal való szembenézést. Kétségek nélkül nemcsak a politikai fejlődésnek, hanem a kulturpolitikának is megvannak a maga gyermekbetegségei; gyakran látjuk, hogy egy olyan helyes irányvonal követésébe, amellyel mindnyájan egyetértünk, vagy olyan kormány- és párhatalmazatok végrehajtásába, amelyeknek helyességéről mindnyájan meg vagyunk győződve, itt vagy ott valami hiba csuszik be, s gyakran követünk el - bár kisebb mértékben - olyan hibákat, amelyeket annak idején már a szovjet könyvtárosok is elkövettek és amelyekről ők maguk is kifejezetten óvtak bennünket.

Nyilvánvalóan nem az osztályellenesség rosszakaratáról van itt szó, amely mindenáron akadályozni akarja fejlődésünket; hanem arról, hogy egyrészt túl viharosan és szertelenül teljesítik az egyébként helyes és fontos feladatokat, másrészt ez a végrehajtás gyakran egyenetlen, laza és következtelen. Milyen sok hiba származik éppen ebből! Másrészt túl gyakran zaklatnak bennünket olyan szervezési és újjászervezési intézkedésekkel, amelyeket a gazdasági életből, ahol egészen helyénvalók, mechanikusan átvisznek a kulturális élet területére, ahol azután ezek az intézkedések a könyvtári munka elengedhetetlen folyamatosságát veszélyeztetik. Helyenként bürokratizmussal is találkozunk, noha ez a jelenség a szocializmusra egyáltalán nem jellemző.

Mindezeket a hibákat - amelyek rendszerint csak egyes, elszigetelt hibák - sokat tárgyalta a könyvtáros szaksajtó, a Szovjetunióban éppúgy, mint nálunk. Mindenesetre vigyáznunk kell, hogy ezeket a gyakran teljesen szórványos és esetleges hibákat és gyengeségeket ne általánosítsuk és eltulozva ne ábrázoljuk, hogy a kivételtől ne csináljunk szabályt és a lényegest megkülönböztessük a véletlentől és könnyen kiküszöbölhetőtől, az átmeneti jelenséget a tartós hibától.

Végül szeretném még megjegyezni: teljesen tudatában vagyok annak, hogy ez a tudtommal első - kísérlet a szocialista könyvtárügy sajátosságainak összefoglalására és közelebbi ismertetésére sem nem teljes, sem nem kimerítő. Mégis azt remélem, hogy kiindulópontja lesz a kérdés mélyebb és átfogóbb tanulmányozásának.

jektivista leírásról, amely csak megállapítja a tényeket és semmiféle gyakorlati következménnyel nem jár. Mi arra törekszünk, hogy a gyakorlati munkában megerősítsük azokat a lényeges jellemvonásokat, amelyekkel nálunk eddig csak fejletlenebb formában és csekélyebb mértékben találkoztunk; egyidejűleg mindazt ki kell küszöbölnünk, ami a múltból maradt csökevény és ellentétben áll a szocialista könyvtárügy fent ismertetett jellemző vonásaival.

Azok a feladatok, amelyek a szocialista társadalomban a könyvtárakra várnak, az egész szocialista társadalomra váró grandiózus feladatokhoz méretezettek. Az SzKP 21. pártkongresszusa felfedte nemcsak a Szovjetunió, hanem valamennyi, a szocializmust építő ország fejlődésének hatalmas távlatait. Közös céljaink világosan állnak előttünk. Az együttműködés, a kapcsolatok elmélyítése és a tapasztalatcsere segítségével jobbra és gyorsabba tehetjük azoknak a feladatoknak az elvégzését, amelyeknek teljesítésétől jobb, szocialista jövőnk függ.

Eredeti cím: Einige kennzeichnende Wesenszüge des sozialistischen Bibliothekswesens.
Megjelent: Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1959. Sonderheft. 297-324.p.
OSzK.ford.sz.: 2247.

P.C. Francis:

+++++
A NEMZETI KÖNYVTÁR SZEREPE
A KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK
KORSZERŰSÍTÉSÉBEN
+++++

A szerző - aki a British Museumkönyvtárának igazgatója - az ASLIB 33. évi konferenciáját megnyitó elnöki előadásának bevezető részében rámutatott arra, hogy a most virradó új korszakban egészen más szerep vár a nagykönyvtárakra, mint amelyet eddig betöltöttek. "A háború folyamán és a háború utáni példa nélkül álló természettudományos és műszaki fejlődés idején kitűnt az, hogy a könyvtárak többé nem pusztán raktárak, ahol a tudásanyag passzívan arra vár, talán majd ráakadnak az olvasók, hanem a gondolkodás fejlesztésének és az irányelvek kialakításának aktív eszközei."... "A könyvtárak által nyújtható szolgáltatásoknak tehát a jövőben élettel teljesebbeknek, pozitívabbaknak kell lenniük..." Előadásában ezért asszal a kérdéssel foglalkozik: milyen mértékben kell a könyvtáraknak módosítaniuk működésük irányelveit s hogyan lehetne a nagykönyvtárakat a könyvtári és dokumentációs szolgálat keretébe beleilleszteni.

"Ezt a két szót: könyvtár és dokumentáció, szándékosan párosítom egymással. Sok vita folyt már ezeknek a szavaknak jelentéséről, és arról a fogalomkőről, amelyet feldölelnek. Ugyancsak sokat vitáztak a könyvtáros és a dokumentátor egymáshoz viszonyított fontosságáról. Talán éppen ennek a vitának lett az eredménye, hogy jobban ráterelődött a figyelem a munkának arra a fajtájára és sajátosságaira, amelyet a dokumentáció forrásainak gondozóitól követelnek, mint egyébként történt volna. Bizom benne, hogy egyszer majd lehetővé válik véget vetni annak a vetélkedésnek, amelyet ezt a vita felidézett. A magam részéről bizonyos vagyok benne, hogy a könyvtárosnak, ha munkáját jól akarja elvégezni, a lehető legnagyobb mértékben szakembernek kell lennie, és hogy azonos feltételek között,

a specializáltabb tudással rendelkező könyvtáros lesz képes jobban kielégíteni olvasói szükségleteit. Az is igaz, hogy a könyvtárosok által kidolgozott eljárások és módszerek a dokumentációval foglalkozó szakemberek számára is éppoly hasznosnak bizonyultak. A magam részéről a különbségtételt a kettő között általában értelmetlennek találom, ámbar bizonyára valamennyien egyetértünk abban hogy a könyvtári és dokumentációs munkának vannak fejlődési fokozatai és hogy mind a könyvtárosnak, mind a dokumentátornak állandóan törekednie kell szakértelme fejlesztésére. Bizom benne: egyik reggel arra fogunk ébredni, hogy a tökéletes szakkönyvtáros és a tökéletes dokumentátor tulajdonképpen egy és ugyanaz a személy."

Példaképpen felhossa a szerző, mennyire elmaradt fejlődésében a British Museum is. Új épület hiányában nem tudtak benne gondoskodni többek között külön folyóirat-olvasóteremről, zenei-olvasóteremről, katalógus-helyiségről, majd így folytatja:

Mi az akadály a nagykönyvtárak kihasználásának?

"Szilárdan meg vagyok győződve róla, hogy az olyan könyvtárak tökéletes kihasználásának útjában, mint amilyen a British Museum, a Library of Congress és a Bibliothèque Nationale, a legnagyobb akadály a gyűjtemények puszta méreteiben rejlik. Régebben azt szokták mondani a jó könyvtárosról, hogy a polcokon levő minden könyvet ismer, és hogy az őrizetére bízott irodalomban ő a legjobb utmutató. Ezt az eszményképet a szakkönyvtárakban dolgozó könyvtárosok remélhetőleg továbbra is fenntartják. Szerencsésnek kell érezniök magukat, hogy lehetőségük van valamennyi őrizetükre bízott könyv megismerésére és tartalmuknak az olvasókkal való megvitatására. A nagy, általános gyűjtőkörű könyvtárak esetében azonban, különösen ha - mint a British Museum gyűjteményel - 5-6 millió könyvvel rendelkeznek, a könyvtárostól már nem lehet megkövetelni, hogy a gondjaira bízott könyveket egytől-egyik ismerje. Ez azért sajnálatos, mivel véleményem szerint két nem kívánatos következménnyel is jár. Először is megrendíti a könyvtárhoz vetett bizalmat; a könyvtáros már nem mestere mindannak, amit ellenőrzése alatt tart, már nem mondható el róla: "Keresd meg X könyvtárost, ismeri valamennyi könyvet a könyvtárban, majd ő tanácsot ad, melyiket használd." Másrészt a rendelkezésére álló anyag tömege a könyvtár használóját is szinte agyonnyomja. Ha gondosan szerkesztett utmutatók, vagy más olyan eszközök nem állnak rendelkezésére, amelyek segítségével a gyűjtemények kezelhetővé tehetők, akkor az olvasó zavarba jön és könnyen feladja a küzdelmet; inkább más könyvtárhoz fordul, olyanhoz, amelyről feltételezi, hogy benne könnyebben eligazodhatik az őt érdeklő irodalomban.

Muzeális könyvtárak legyenek-e tehát a nagykönyvtárak?

Az ilyenfajta megfontolások, ha a nagy, általános gyűjtőkörű könyvtárak problémáival foglalkozó felfogások között egyeduralomra jutnának, az ilyen könyvtárak megszűnését jelentenék; ebben az esetben is csak könyvmuzeumok maradnának, amelyekben csak a múlt tanulmányozható, a jelen pedig ki van rekesztve belőlük. Ha valaki végigvinné ezt az okfejtést, kitűnnék, hogy a nagy könyvtárak számára nem kívánatos a most megjelent új könyvek megvásárlásával foglalkozni, ehelyett meg kell várni, míg más könyvtárak kivonják őket a használatból

és egyszerűen csak az elavult könyvek raktározásával kell törődniük. Ez azonban nyilvánvalóan lehetetlen felfogás; az ilyen rendszer csak szervezetlen és véletlenszerű könyvgyűjteményt eredményezhetne. Ezért a nagykönyvtárak igenis folytatják a modern könyvek vásárlását, és sok egyéb módon is gyarapítják állományukat, változatosabb módszerekkel és nagyobb számban, mint az ország bármely más könyvtára.

Decentralizációra, a gyűjtemények tagolására kell törekedni!

A nagykönyvtárak működésével kapcsolatos tetemes költségre és nagy adminisztratív munkára való tekintettel szükség van tehát arra, hogy megvizsgáljuk, milyen eszközök használhatók fel a gyűjtemények teljes kihasználásának biztosítása érdekében. Ezen a téren véleményem szerint a szakkönyvtárak által végzett munka hasznos útmutatással szolgálhat. A szakkönyvtárak általában - az általános gyűjtőkörű nemzeti könyvtárak által gondozott területtel összehasonlítva - kis, sőt parányi szakterülettel foglalkoznak. Könyvtárosaik ismerik a gondjaikra bízott anyagot, az olvasó pedig bizalommal közeledik hozzájuk, azzal a biztos tudattal, hogy gyorsan és kényelmesen megtalálja, amit akar. Vajon lehetséges-e ezt az elvet megvalósítani a nagykönyvtárak esetében is? Lehetséges-e munkájukat annyira decentralizálni, hogy állományuk a közönség számára gyorsan hozzáférhetővé válják és ezzel mind a könyvtáros, mind a használó visszanyerje a bizalom érzését; Természetesen neveltséges volna azt javasolnunk mindazon tudományosak számára külön-külön osztályt állítson fel a Múzeum, amelyből állománya összetevődik. Lehetetlen dolog lenne tehát ilyen nagyfokú specializálást végrehajtani; viszont abban is biztos vagyok, hogy sokat lehetne tenni a gyűjteményeknek bizonyos számú szak szerinti tagolása révén. Ezek mindegyikének meg lehetne a külön személyzete, saját katalógusa, saját olvasóterme és segédkönyvtára. Személy szerint a decentralizációt tartom az egyetlen utnak, amelyen haladva a nagy gyűjtemények ismét a maguk gazdáivá válhatnak. Nem szabad elfelejtkeznünk arról sem, hogy ha mindjárt az állományt tíz ilyen osztályra osztanók is fel, még akkor is egy-egy csoport átlag félmillió könyvből állna, ami azt hiszem - az oxfordit, a cambridgeit és a londonit kivéve - kétszerese akár-melyik egyetemi könyvtár állományának. A könyvtári gondolkodás hajlamos a konzervativizmusra és a fukarságra. Szívünk mélyén valamennyien hajlamosak vagyunk rá, hogy a könyvtárat fényüzésnek tekintsük, amely csak szórakozásra és élvezetre szolgál. Holott a könyvtár fontos nemzeti vagyontárgy; kötelességünk tehát gondoskodni róla, hogy tökéletesen kihasználható legyen.

A szakkönyvtárakra továbbra is szükség van.

Természetesen nem szabad arra gondolnunk: az ennek a javaslatnak rejtett célja, hogy megszüntesse a szakkönyvtárakat, illetve elfoglalja helyüket. A szakkönyvtárak csak akkor valósíthatják meg teljes mértékben céljukat, ha bizonyos szakterülettel behatóan foglalkoznak, képesek felbecsülni és kielégíteni ismert személyek napi szükségleteit és ha a nagyterjedelmű nemzeti gyűjtemények támogatják őket. A szakkönyvtár tevékenysége szerintem tehát általában a tájékoztatási anyag aktív, kezdeményező jellegű felhasználásából áll. Mindig ez volt a szakkönyvtár munkájának az a jellemző vonása, amely reám a legnagyobb hatást tette. Szeretném, ha ezt a módszert a nagy nemzeti könyvtárak elkülönített rész-

legei is átvették, de természetesen másképpen alkalmazták. Tevékenységük nyilván szélesebb területre fog kiterjedni és nem lesznek majd képesek előre kitárlálni X vagy Y olvasó szükségletét, viszont meg fogják kísérelni, hogy bizonyos nagyobb tudományterületeken jólrendezett, mindenre kiterjedő anyagot bocsássanak a kutatók rendelkezésére.

Ebből az következik, hogy ha lehetséges lenne a könyvtári szolgáltatások ilyenfajta felosztását megszervezni olyan könyvtárban, mint amilyen a British Museum Könyvtára, akkor az egyes részlegek könyvtárosainak tudomással kellene bírniuk arról a munkáról, amelyet más könyvtárakban végeznek, beleértve természetesen az illető szakterület szakkönyvtárait is. Remélem, nincs már messze az az idő, amikor a British Museum Könyvtárának munkatársai képesek lesznek rá, hogy komoly szerepet játszanak az ilyen jellegű könyvtári tevékenység összehangolásában.

Természettudományi és műszaki szakkönyvtárak alapítása.

Az általános gyűjtőkör eszméje ugyancsak olyan dolog, amelyet a mai fejlődés és a korszerű követelmények fényében felül kell vizsgálni. A nemzeti könyvtár eszményképét szerintem kiváló elődünk, Antonio Panizzi teremtette meg. A British Museum elé tűzött célja az volt: olyan könyvtárat bocsásson a szegény kutatók rendelkezésére, melyben - az illető országon kívül - minden ország irodalmának legjava megtalálható.

Hozzá kell tennünk azonban, hogy amikor a British Museum kifejlesztésének ezt a tervét lefektették, a könyvtári elgondolások egészen mások voltak, mint ma. Akkoriban a könyvtár - hogy úgy mondjam - humanista laboratórium volt, a természettudósok számára pedig kulcs a múlt ismeretéhez, amelyre gondolataik továbbfejlesztése céljából támaszkodtak. Nem használták a könyvtárat annyian a kurrens irodalom olvasására sem. Több, mint valószínű, hogy minden neves tudós otthon, vagy más, számára hozzáférhető helyen, például a klubjában, megtalálta mindazt a kurrens irodalmat, amelyre szüksége volt. Csak újabban jelentkezett a természettudományi kutatómunka ütemének olyan nagymérvű felgyorsulása, hogy a periodikák, beszámolók, kivonatok stb. nagy gyűjteményeihez való gyors hozzáférés is fontossá vált. Tagadhatatlan, hogy ebben a tekintetben a nagy általános gyűjtőkörű könyvtárak lassan bizonyultak a folyamatos szükségletek felismerésében és nagyon lemaradtak a velük szemben támasztott kívánalmak mögött. Szemléletmódjuk tekintetében tulajdonképpen humanista jellegűek, ezért elkerülhetetlen, hogy ahol a természettudományról és a műszaki tudományokról van szó, ott mindig hátul kullognak a könyvtári szolgáltatásokat illetően; munkatársaik legnagyobb része járatlan is azokban a tudományágakban, amelyekkel a természettudósok és műszaki szakemberek foglalkoznak. Különleges szakértelemmel rendelkező természettudományos képzettségű személyzet alkalmazásának gondolatát valójában csak újabban méltányolják. Az így keletkezett légüres teret ezeken a könyvtárakon kívül álló eszközökkel töltötték ki. Így számos olyan természettudományi és műszaki szakkönyvtár keletkezett, amely nemzeti könyvtárra tartozó feladatokat lát el. Angliában a Science Library gyarapodása, különösen BRADFORD és LANCASTER-JONES alatt, világosan megmutatta, mit lehet tenni a természettudomány és a technika azon területein, amelyeket a British Museum érintetlenül hagyott. Sajnos, ennek a két országnak tervei és erőfeszítései - megfelelő hely,

pénzügyi alap és, azt hiszem, a megfelelő hivatalos támogatás hiánya következtében - kárba veszttek. Ennek ellenére munkájuk bátor kísérletnek számít, mivel a használók olyan egyre fontosabbá váló körnek kívántak anyagot nyújtani, amelynek szükségleteit a meglévő nemzeti könyvtárak nem vették figyelembe. Az utóbbi években, szünettel hivatalos helyesléssel, új kísérletet tettek ennek a problémának megoldására és a természettudósok és műszaki szakemberek részéről jelentkező igényeknek megfelelő szolgáltatásokkal való kielégítésére. Hivatalosan is jóváhagyták már azt a javaslatot, hogy a Szabadalmi Hivatal jelenlegi könyvtárát /Patent Office Library/ új Nemzeti Természettudományi és Műszaki Praesens Könyvtárrá /National Reference Library of Science and Technology/ alakítsák. Hasonlóképpen új Nemzeti Természettudományi és Műszaki Kölcsönkönyvtárat /National Lending Library for Science and Technology/ kezdtek kiépíteni a Természettudományi és Ipari Kutatás Osztályának /Department of Scientific and Industrial Research/ támogatásával. Ennek a két könyvtárnak megtervezése és kialakítása lesz a könyvtári tervező munka legjelentősebb megnyilatkozása az elkövetkező öt-tíz évben. Minden okunk megvan annak feltételezésére, hogy mindkettőt helyes irányban fogják majd kialakítani és azt is reméljük, hogy fejlődésük is kiemelkedő lesz.

Tulajdonképpen specializált szakkönyvtárak létrehozása azonban nem oldja meg azt a problémát, amellyel most foglalkozni kívánok. A természettudományok és műszaki tudományok esetében ugyan lehet ezzel érvelni, hogy igazán sürgős szükség van általános jellegű szolgálatra. Azt is fel lehet hozni a "természettudomány és műszaki tudomány" kifejezéssel jelölt tudománycsoport eléggé körülhatárolt ahhoz, hogy elválasztható legyen az általános gyűjtőkörű nemzeti könyvtártól. Felhozható továbbá, hogy a könyvtári szolgáltatásnak az a fajtája, amely az ilyen szakba tartozó könyvekkel kapcsolatos, eltér attól a munkától, amelyet a nemzeti könyvtárak általában, esetünkben pedig a British Museum végez, és sürgősebb is annál. Az azonban szintén nyilvánvaló, hogy ha egyszer az egyes szakok számára szolgáló külön intézmények kialakítása megindult, akkor bizony nagyon könnyen más területre is átcsaphat a mozgalom. S bár bízom a most meginduló tervekben, mégis sajnálkoznom kell a felett, amiért nem találtak lehetőséget arra, hogy az új természettudományi praesens könyvtárat szoros kapcsolatba hozzák a British Museummal.

Könyvtárközi együttműködésre van szükség.

A könyvtári célokra szánt pénzüsszeg csaknem minden országban, kivéve talán az Egyesült Államokat, nevétségesen kicsi. Ezért nagyon fontos, hogy a rendelkezésre álló fedezetet ésszerűen költsük el, úgy hogy vele a legnagyobb eredményt biztosítsuk. Könnyű belátnunk, hogy több nagy szakkönyvtár életrehívása esetén, a könyvtárfejlesztés céljából rendelkezésre álló eszközök az adminisztratív munkák, a határterületek anyagának megkészszerződése következtében - nem is szólva a fontosabb segédkönyvek megkettőződéséről - veszendőbe mennek. Szeretném hangsúlyozni, hogy nem vagyok a könyvek példányainak megkettőzése, megháromszorozása, megnégyszerezése, ötszörözése vagy akár milyen mértékű megsokszorozása ellen, ahol erre szükség van. Ami engem aggaszt, az a nemzet erőforrásai elpazarlásának veszélye - helyesebben szólva, inkább azt szeretném biztosítva látni, hogy a rendelkezésre álló pénzüsszegeből a lehető legnagyobb

eredmények származzanak. A könyvtári szolgáltatások nem olcsók, különösen, ha olyan irányban fejlődnek, amelyre céloztam. Nekünk könyvtárocsoknak érett ítélettel kell rendelkezünk nemcsak közvetlen feladatainkat, hanem feladatainknak a nemzetgazdasággal fennálló kapcsolatait illetően is. Kérjünk csak bátran elég pénzt olyan munkák elvégzésére, amelyeket lényegesnek tartunk: de éppen úgy ügyeljünk arra is, hogy ez a pénz ne menjen veszendőbe. Nem minden könyvtáros jó üzletember, pedig a könyvtári szolgáltatások költségei nemzeti szinten a gazdasági tényezők pontos megítélését és a rendelkezésre álló eszközök felhasználásának gondos megtervezését teszik szükségessé. Ezt nagyon szeretném hangsúlyozni Önök előtt. Sokszor elmondtam már, hogy az irodalom jelenlegi megnövekedett mennyisége és a könyvtárakkal szemben jelenleg támasztott igények fokozott volta következtében egyetlen könyvtár sem tekintheti magát teljes értékű intézménynek. létfontosságú követelmény tehát, hogy a könyvtárak a lehető legátfogóbb könyvtári szolgálat megvalósítása érdekében összehangolják erőfeszítéseiket. Mindenesetre van némi kilátás rá, hogy ez megvalósulhat. A könyvtárosok jól szervezett közösséget alkotnak, egészben véve meglehetősen szabadelvű felfogást vallanak mesterségük gyakorlásáról és igen jól megértik a gondos tervezés és együttműködés szükségességét.

Miért van szükség a nagykönyvtárakra?

Ez a megállapítás több olyan megfontoláshoz vezet bennünket a nagy nemzeti könyvtárakkal kapcsolatban, amelyek - legalábbis számomra - döntően bizonyítják hogy ezek az intézmények minden ország folyamatos könyvtári munkájának fontos alkotórészei. Bevezetőül legyen szabad bevallanom, időnként komoly formában felmerült bennem a gondolat, vajon a nagy, általános gyűjtőkörű könyvtárak napja nem áldozott-e le, hiszen nem egyebek régi könyvek és folyóiratok raktárainál, és hogy a bibliográfiai és tájékoztató munka fő terhét nem kellene-e kisebb, jól szervezett szakkönyvtárakra átruházni? Rövid megfontolás is elég azonban ahhoz, hogy elűzzön minden ilyesfajta aggodalmat. Mert először is, a nemzeti könyvtár, - bár állománya egyes tudományterületeket illetően, különösen, amint már rámutattam, az alkalmazott tudományok területén távol van a tökéletestől, - mégis a köteles példányok letétje által, vétel, ajándékozás és csere útján a kiadványoknak olyan körét szerzi meg, - elsősorban egyetemek és tudományos intézmények kiadványait a világ minden részéből - amihez fogható sehol másutt az országban nem találhatunk. A kevéssé ismert nyelveken olyan könyveket és folyóiratokat szerez be, amelyek nincsenek meg más könyvtárakban és amelyek beszerzése másutt nem volna gazdaságos. A nemzeti könyvtár nyelvtudás szempontjából megfelelő személyzettel rendelkezik, ezen felül a külföldi intézmények is elismerik szerepét; ezek a körülmények biztosítják számára, hogy természetes tároló helye legyen a kevéssé ismert nyelveken írt, különféle tárgyú könyveknek. A nemzeti könyvtár a kormányok és kormánysszervek kiadványainak fő központja, vagy legalábbis annak kell lennie. Már csak gazdasági okokból is nyilvánvalóan lehetetlen lenne emelni tehát azoknak az intézményeknek a számát, amelyek az ilyen kiadványokat nagyobb mennyiségben gyűjtik; ennek folyományaképpen jelentős katalogizálási és raktározási problémák is felmerülnének.

Van azonban még egy körülmény, amiről nem szabad megfeledkeznünk. A nemzeti könyvtár az egyetlen olyan könyvtár, amelynek kötelessége megtartani és meg-

örizni állományát. Nehéz lenne /ha nem lehetetlen/ ezt a felelősséget több intézmény között megosztanunk. De arról se feledkezzünk meg, hogy a nemzeti könyvtár gyakran az ország egyetlen olyan intézménye, amely részletes információt tud nyújtani sok ezer olyan tárgyra vonatkozóan, amelynek nincs szakkönyvtára.

Az említett anyag tehát a nemzeti könyvtárba folyamatosan áramlik s ott hatalmas gyűjtőmedencét alkot, amely készen áll arra, hogy lecsapolják. Órultság volna ezt nem a lehető legteljesebb mértékben kihasználni. A probléma, amint már jeleztem, az, hogyan lehet megtalálni a megfelelő eszközöket ennek a tartálynak hatékony lecsapolására, mégpedig úgy, hogy az megfeleljen a napi követelményeknek. A nagykönyvtáraknak szükségük van arra, hogy visszaszerezzék a szakemberek és a szakkönyvtárosok bizalmát, akiknek fő követelménye a könnyű és gyors hozzáférhetőség. Már korábban jeleztem, mi módon vélem ezt elérni.

A szakkönyvtárak könyvtárosai ismerjék a nagykönyvtárak állományát!

Egy pillanatig sem gondolok arra, hogy a nemzeti könyvtár helyettesítheti vagy pótolhatja a szakkönyvtárakat, vagy hogy olyan részletekbe menő munkával foglalkozhatik, ami a szakkönyvtárra jellemző. A nagykönyvtár még állománya decentralizálásával sem tarthat fenn olyan szoros napi kapcsolatot a használókkal mint a szakkönyvtár, amelynél ez a munka egyik fő sajátossága. Komolyan javaslom azonban: a szakkönyvtárosok tartsák olvasóik iránti kötelességüknek, hogy megismerkedjenek azzal az anyaggal, amely a nagy gyűjteményekben található. Ennek az állománynak nem kölcsönözhető volta /ahol ez a helyzet/ - tudom - komoly akadály; ez azonban nem befolyásolja a szakkönyvtáros oly irányú kötelezettségét, hogy meg kell keresnie annak útját-módját, miképpen segíthetné a könyvtár használóját munkája elvégzésében az összes szükséges forrás felkutatásával.

Most rátérek egy másik fontos szempontra. Ha a nemzeti könyvtár meg tudja szervezni munkáját úgy, hogy hatékonyan kiegészítheti vele a szakkönyvtárak szolgáltatásait, mit várhat ebben az esetben a nemzeti könyvtár a szakkönyvtárostól?

Először is a szakkönyvtárosnak tökéletesen tisztában kell lennie azzal, mi áll valamely tárgyra vonatkozóan azon a néha vázlatos anyagon felül rendelkezésre, ami saját polcain található; ha pedig szükségesnek mutatkozik, hajlandónak kell lennie arra is, hogy komoly munkát fordítson ennek felkutatására. Még ennél is fontosabb azonban, hogy kész legyen reális módon közeledni a könyvtári problémákhoz és ne zárkózzék elefántcsonttoronyba. Késznek kell lennie arra is, hogy közreműködjék a dokumentációs szolgálat általános megjavítására irányuló tervek végrehajtásában.

Lehetséges-e a helyzet javítása?

Engedjék meg, hogy elmondjam, miért vagyok optimista könyvtári szolgáltatásaink és könyvtárközi együttműködésünk nagymérvű megjavításának lehetőségeit illetően, akár szakkönyvtárakról, akár dokumentációs központokról, akár egyetemi könyvtárakról vagy általános könyvtárakról legyen is szó.

Legelőször is, ma ilyen vonatkozásban kedvezőbb a légkör, mint bármikor máskor azelőtt. Nemcsak arra gondolok, hogy a kormány tudatára ébredt, milyen fontos érdeke, hogy megfelelő műszaki, ipari és kereskedelmi könyvtári szolgál-

lattal rendelkeznek, hanem a könyvtárosok maguk is szélesebb körben foglalkoznak mindazzal, ami munkájukkal kapcsolatos: munkájuk kiterjedésével, határaival, lehetőségeivel. Egészen meglepő, mennyire méltányolják a nemzeti könyvtárak körében a szolgáltatások átszervezésének szükségességét, hogy ily módon összhangba hozzák őket a korszerű követelményekkel és hogy csakugyan az egész alapot újból szemügyre vegyék, amelyen a nemzeti könyvtár eszméje nyugszik. Mélységes megértéssel találkozik ez a gondolat: valamennyi könyvtárfajta együttműködésére van szükség, ha a könyvtári és dokumentációs szolgáltatásokat a modern kor igényeinek megfelelően akarjuk kifejleszteni.

A British Museum új épülete lehetőséget nyújt majd a könyvtár korszerűsítésére, a könyvtári szolgáltatások kiszélesítésére.

Hogy fontosabb és gyakorlatibb pontra térjek át, tökéletesen új épületet szándékozunk emelni - amint Önök is tudják - a British Museum számára, a jelenlegivel szomszédos helyen. Ily módon megvalósítható lenne az általam fentebb említett terv, feltéve, hogy elég okosak vagyunk ahhoz, hogy kihasználjuk ezt az alkalmat és előre tervezzünk. Végülis Panizzi 1850-es években ismertetett elgondolásai szolgáltak alapul a kimagasló könyvtári munka számára, ötven-hatvan évre előre. Személy szerint meg vagyok győződve róla, hogy az átszervezésre a lehető legjobbkor nyílik alkalom: olyan időben, amikor elgondolásainkat a jelen és a jövő sürgető követelményei készítenek szárnyalásra s amikor eszméink olyan formában valósulhatnak meg, amely feltehetően megfelel majd a kor követelményeinek. Az új, megfelelően tervezett épület olyan energiákat fog felszabadítani, amelyek jelenleg le vannak fojtva és el vannak nyomva.

Ha a színpad megfelelően van elrendezve, akkor a főszereplőknek /- ebben az esetben a Nemzeti Könyvtár különböző osztályai vezetőinek - / megfelelő terük lesz arra, hogy elgondolásaikat megvalósítsák és szorosabb együttműködést teremtsenek más könyvtárakban működő kollégáikkal. Nagyon sajnálatos, hogy az együttműködés jelenleg a British Museum dolgozói és más könyvtárak munkatársai között, - a bibliográfiai területtől eltekintve - nem elég szoros. Remélem ezzel kapcsolatban, hogy a decentralizáció mértéke, amelyet fentebb javasoltam, kollégáimat szorosabb kapcsolatba hozza a szakterületeken dolgozó többi kartársakkal.

Ez kívánatos, nemcsak általában, hanem azért is, mivel előre látom, hogy a könyvtár és a könyvtári dolgozók sokkal nagyobb szerepet fognak játszani a könyvtári szolgáltatások fejlesztésében, mégpedig nemcsak a British Museum személyzetének, hanem más könyvtárak munkatársainak erőfeszítésein alapuló szolgáltatások fejlesztésében is. Valójában még alig kezdtünk hozzá ahhoz a bibliográfiai munkához, melyre szükség volna ahhoz, hogy a ránk háruló tájékoztató munkát elvégezhessük. Az a szolgálat, melyet ellátunk, nevetségesen kevés ahhoz képest, amelyre szükség volna. Az elmúlt években történt némi kezdeményezés; ilyen például a British National Bibliography, a BUCOP /British Union-Catalogue of Periodicals/, a British Catalogue of Music, a Union Catalogue of Old Music, a B.N.B. kartoték-szolgálat /a British National Bibliography nyomtatott katalógus kartonjai/, és a British Museum katalógusának a jövő évben remélhetőleg meginduló új kiadása, hogy csak olyanokról tegyek említést, melyekkel magam is foglalkozom. Sok még a kiadatlan szolgálat a szakcatalogusok, szakbibliográfiai

ák, központi címjegyzékek, folyóirat-repertóriumok, a referáló szolgálatok összehangolása tekintetében, továbbá az állományunkban lévő szakfolyóiratok és mindenféle irodalom hiányainak pótlása terén. Olyan munka ez, amelyben a Nemzeti Könyvtár és más könyvtárak közösen vehetik ki részüket; remélem, hogy a szakkönyvtárak ilyen irányu erőfeszítéseit a tevékeny központi nemzeti könyvtár támogathatja és összehangolhatja majd.

Nehéz a szóbanforgó terveket annak látszata nélkül körvonalazni, hogy egyrészt minden bibliográfiai tevékenységet egy intézményben kívánok összpontosítani, másrészt valamennyi többi könyvtár tevékenységét elő kívánom irni. Pedig semmi since távolabb az igazságtól. Célom: szemügyre venni, milyen eszközök állnak rendelkezésünkre ahhoz, hogy azoknak az óriási bibliográfiai problémáknak megoldására, amelyekkel nekünk könyvtárosoknak meg kell birkóznunk, a British Museum könyvtárához hasonló nemzeti intézmény munkáját felhasználhassuk.

Az országban legalább ezer helyen folyik értékes bibliográfiai és dokumentációs tevékenység. Ugyanazt a munkát gyakran egyidőben különböző intézmények is elvégzik. Az ASLIB nagyszerű feladatot oldott meg azzal, hogy találkozóhelyet nyújtott az elgondolások és módszerek megvitatására, és hogy elősegíti a szakkönyvtárak munkáját. Nem rendelkezik azonban olyan átfogó tervek készítésének eszközeivel, amelyeknek segítségével különféle erőfeszítéseink az egész ország bibliográfiai szolgálatának megjavítása érdekében összehangolhatók. Azt hiszem, olyan feladat ez, amely a nemzeti könyvtár, vagy ha több is van, akkor a nemzeti könyvtárak vállaira volna helyezhető."

Eredeti cím: The contribution of the national library to the modern outlook in library services.

Megjelent: Aslib Proceedings, 10.vol. 1958. 11.no. 267-275.p.

OSzK.ford.sz.: 2125.

A CSEHSZLOVÁK KÖNYVTÁRAK EGYSÉGES RENDSZERÉRŐL
SZÓLÓ 1959. JULIUS 9-ÉN KELT, 53/1959.Sb.SZÁMU
TÖRVÉNY

A Csehszlovák Köztársaság nemzetgyűlése a következő törvényt hozta:

1.§

BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK

A könyvtáraknak, a szocialista nevelés e fontos és hatékony tömeghajtásu tényezőinek az a feladatuk, hogy elősegítsék a dolgozóknak a tudományos világnézet szellemében való sokoldalú művelődését, segítsék politikai, kulturális és szakmai színvonaluk emelését; járuljanak hozzá a tudomány és a technika fejlesztéséhez, terjesszék az ismereteket és nyújtsanak segítséget a politikai és gazdasági feladatok megoldásához, valamint a szocializmus győzelméért harcoló nép alkotó kezdeményezéseinek fejlesztéséhez.

A KÖNYVTÁRAK EGYSÉGES RENDSZERE

2.§

Az 1.§-ban megjelölt feladatok végrehajtását a könyvtárak egységes hálózata rendszere biztosítja; ezt a rendszert a központi szervek, a nemzeti bizottságok /tanácsok/ és más állami szervek, a Nemzeti

társadalmi szervezetek, az egységes mezőgazdasági termelőszövetkezetek, a gazdasági és költségvetési szervezetek, a tudományos és kulturális intézmények /a továbbiakban "hivatalok, szervezetek és intézmények"/ által szervezett és igazgatott könyvtárak alkotják, legyenek azok akár szervezetenként önálló intézmények /intézetek /, avagy más intézmények egységei.

3.§

/1/ A könyvtárak céltudatosan és feladataikkal összhangban gyűjtik a szükséges irodalmat, tervszerűen terjesztik a könyveket a lakosság körében és tömegnevelő tevékenységet fejtenek ki a könyvvel az olvasók között. Az olvasóknak rendszeres és sokoldalú segítséget nyújtanak az olvasmány kiválasztásában és kölcsönzésében, hogy így minden állampolgár számára lehetővé váljék, hogy a szükséges könyvet a könyvtárak egységes rendszerének bármely könyvtárából kölcsönvehesse.

/2/ Az olvasószolgálat megjavítása és elmélyítése érdekében az egységes hálózati szervek, a központi szervek, a nemzeti bizottságok /tanácsok/ és más állami szervek, a Nemzeti

a/ kötelesek kérésre könyveket, folyóiratokat és más anyagot kölcsönözni, illetve beszerezni az egységes rendszer bármely könyvtárából, illetve kölcsönözni bármely könyvtárnak, /Könyvtárközi kölcsönzés/ amennyiben ezt különleges okok nem gátolják,

b/ Célszerűen együttműködnek; így például kölcsönösen segítik egymást a könyvállomány gyarapításában, a bevásárlásnál vagy könyvcserénél, továbbá a tájékoztatásnál, bibliográfiai tevékenységnél, módszertani kérdésekben, a külföldi irodalom behozatalánál és az irodalompropaganda terén,

o/ elsőbbségi joguk van könyvek, folyóiratok és más anyag beszerzésénél.

/3/ Az együttműködés koordinálásának megjavítása és fejlesztése érdekében az egységes rendszerhez tartozó könyvtáraknak nyilvántartásbavétel céljából be kell jelenteni működésüket az illetékes járási nemzeti bizottságnál. Amennyiben a könyvtárak szervezetenként más intézmény /intézet/ részei, a nyilvántartásba vételt célzó bejelentést ez az intézmény /intézet/ teszi meg.

/4/ A harmadik bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak a fegyveres testület könyvtáraitra; ezek a könyvtárak az illetékes felügyeleti szervnél kerülnek bejelentésre.

/5/ Az 1-3 bekezdésekben foglalt rendelkezésekre vonatkozó részletes utasításokat az oktatás- és művelődésügyi minisztérium fogja kiadni az érdekelt központi hatóságokkal és szervezetekkel egyetértésben.

4. §

A CSEHSZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG ÁLLAMI KÖNYVTÁRA

/1/ A könyvtárak egységes rendszerének központi könyvtára a Csehszlovák Köztársaság Állami Könyvtára

alábbi feladatokat látja el:

a/ tartósan megőrzi a belföldi irodalmat, valamint a bohémikákat és a szlovenikákat,

b/ bibliográfiaileg feldolgozza a kurrens és a régi kiadványokat és a bibliográfiai tevékenységet országos viszonylatban koordinálja,

c/ mint központi, egyetemes jellegű tudományos könyvtár gyűjti a belföldi és a legfontosabb külföldi irodalmi műveket és ezt az anyagot a nagyközönség rendelkezésére bocsátja,

d/ kutatásokat végez és tudományosan feldolgozza a könyvtártudomány elméleti kérdéseit; módszertani segítséget nyújt a könyvtárak egységes rendszerébe tartozó valamennyi könyvtár részére.

/2/ Az Állami Könyvtár részletes feladatait és szervezetét statutum állapítja meg, amelyet az oktatás- és művelődésügyi minisztérium ad ki az illetékes központi hatóságokkal és szervezetekkel egyetértésben.

5. §

KÖNYVTÁRI HÁLÓZATOK

/1/ Az egyes központi hatóságok és szervek hatáskörében működő könyvtárak rendszerint szervezett könyvtári hálózatot képeznek /közművelődési, iskolai, tudományos, szakszervezeti, műszaki könyvtárak, a tudományos akadémiák könyvtárai, egészségügyi könyvtárak, a fegyveres erők könyvtárai stb./.

/2/ Az illetékes központi hatóságok és szervek szoros kölcsönös együttműködést biztosítanak az egyes hálózatokhoz tartozó könyvtárak között és oda-hatnak, hogy a jobban szervezett és jobban ellátott könyvtárak segítsék a kisebb könyvtárakat, kiváltképpen az önkéntes munkatársak /társadalmi munkatársak/ részvételével.

/3/ Az egyes hálózatok könyvtárainak nyújtandó eszmei és szakmai segítség nyújtásra rendszerint az illetékes központi hatóság, illetve szerv által megbízott könyvtár hivatott /hálózati központ/.

/4/ Különleges feladataikra való tekintettel az azonos jellegű könyvtárak is alkothatnak könyvtári hálózatot több központi szerv működési területén /üzemi műszaki könyvtárak és hasonlók/. Ilyen esetben az oktatás- és művelődésügyi minisztérium a Központi Könyvtárügyi Tanáccsal és az illetékes központi hatóságokkal és szervekkel egyetértésben megbízza az egyik könyvtárat, a központi hálózati könyvtár funkciójának ellátásával.

6.§

KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAK

/1/ A könyvtárak egységes rendszerének alapját a közművelődési könyvtárak /községi, járási, megyei könyvtárak/ képezik, ezek alkotják a könyvtárak legkiterjedtebb hálózatát s az egész lakosságot szolgálják. Ezek a könyvtárak - főleg a járási és megyei könyvtárak - saját működési területükön betöltik a módszertani, bibliográfiai tájékoztató és könyvtárközi kölcsönzés központjának funkcióját az egységes könyvtári rendszer valamennyi könyvtára részére, amennyiben ilyen szolgálattal és segítséget igényelnek.

/2/ Közművelődési könyvtár minden községben működik. A közművelődési könyvtárat az illetékes nemzeti bizottság /tanács/ végrehajtó szerve létesíti, tartja fenn és irányítja. A megyei közművelődési könyvtár a megyei nemzeti bizottság székhelyén rendszerint a járási és városi könyvtár funkcióját is betölti, a járási könyvtár viszont a járási nemzeti bizottság székhelyén tölti be a

ügy kívánja, községi /helyi/ könyvtár a községi nemzeti bizottság népművelési intézményének szervezeti részeként is létesíthető. A járási nemzeti bizottság végrehajtó testületének egyetértésével a községi könyvtár funkcióját betöltheti az egységes mezőgazdasági termelőszövetkezet könyvtára, a Forradalmi szakszervezeti mozgalom könyvtára, végül az egységes könyvtári rendszer bármely más könyvtára is, amennyiben a szükséges előfeltételekkel rendelkezik.

/3/ A közművelődési könyvtárak jogi helyzetét és gazdálkodásának módját illetően - amennyiben nem a nemzeti bizottság népművelési intézményeinek szervezeti egységéről van szó - a Népművelési törvény 14. és 15.§ - ának idevágó rendelkezései az irányadóak.

IRÁNYÍTÁS ÉS A MUNKA
ÖSSZEANGOLÁSA

7.§

/1/ A nemzeti bizottságok, amelyeknek az a feladatuk, hogy gondoskodjanak a hatáskörükhöz tartozó terület gazdasági és kulturális felvirágoztatásáról, saját körzetük politikai, kulturális és gazdasági szükségleteinek megfelelően, meghatározzák az egységes rendszer könyvtárainak tervszerű fejlesztését szolgáló irányelveket. Az irányelveket az illetékes hatóságokkal, szervekkel és intézményekkel karöltve készítik elő és azokkal együtt értékelik ki az egységes rendszer könyvtárainak fejlődését is; e munkánál a járási és a községi nemzeti bizottságok a felsőbbfoku nemzeti bizottság által meghatározott elvekből, illetve saját körzetük feltételeiből és szükségleteiből indulnak ki.

/2/ A nemzeti bizottságok az illetékes

lak kivételével - ellenőrzik az egységes rendszer könyvtárait saját körzetükben, hogy annak a tevékenységnek eszmei tartalma megfeleljen a szocialista társadalom szükségleteinek; a nemzeti bizottságok kedvező körülményeket teremtenek a könyvtárak fejlődéséhez és egységes kulturális és nevelő munkájukhoz.

8.§

/1/ Az egységes rendszer könyvtárainak központi irányítása és ellenőrzése azoknak a központi hatóságoknak és szervezeteknek a feladatkörébe tartozik, amelyeknek a hatáskörében létesültek; ezek a hatóságok és szervezetek minta szervezeti szabályzatokat, esetleg az egyes könyvtárak számára szóló konkrét szervezeti szabályzatokat adnak ki - amennyiben a könyvtárak önálló intézményként /intézetként/ működnek - ; a statútumokban meghatározzák a hatáskörükbe tartozó könyvtárak jogállását, részletes feladatait, belső szervezeti felépítésüket, irányításuk és gazdálkodásuk módját.

/2/ Az oktatás- és művelődésügyi minisztérium az egységes kulturális és nevelő tevékenység szempontjából figyelemmel kíséri az egységes rendszerhez tartozó könyvtárak munkáját és a központi hatóságoknak, illetve szervezeteknek megfelelő intézkedések megtételét ajánlja.

9.§

/1/ Az egységes rendszerhez tartozó könyvtárak elvi kérdéseinek megoldására az oktatás- és művelődésügyi minisztérium kebelén belül Központi Könyvtárügyi Tanács működik tanácsadó, kezdeményező és összehangoló feladattal. Tagjait az oktatás- és művelődésügyi minisztérium nevezi ki azoknak a központi hatóságoknak és szervezeteknek

tartoznak a könyvtárak. Az oktatás- és művelődésügyi megbízott tanácsadó, kezdeményező és koordináló szerve a Szlovák Könyvtárügyi Tanács; tagjait, az előbbiekhöz hasonlóan, az oktatás- és művelődésügyi megbízott nevezi ki. A Központi Könyvtárügyi Tanács és a Szlovák Könyvtárügyi Tanács elnökének és tagjainak funkciója tiszteletbeli. A Központi Könyvtárügyi Tanács szervezeti szabályzatát és ügyrendjét az oktatás- és művelődésügyi miniszter adja ki az illetékes központi hatóságokkal és szervezetekkel egyetértve; a Szlovák Könyvtárügyi Tanács szervezeti szabályzatát és ügyrendjét hasonló módon az oktatás- és művelődésügyi megbízott adja ki.

/2/ Az egységes rendszerbe tartozó könyvtárak elvi kérdéseinek megoldására a megyei és járási nemzeti bizottságok kebelén belül megyei és járási könyvtárügyi bizottságok működnek tanácsadó, kezdeményező és koordináló feladattal.

10.§

A KÖNYVTÁRAK DOLGOZÓI

/1/ A könyvtáros a népi demokratikus államban jelentős politikai és nevelő feladatot lát el és ezért megfelelő politikai és szakmai felkészültséggel kell rendelkeznie. Elsőrendű feladata, hogy új olvasókat szerezzen a könyvtárnak, egyénileg gondoskodik az olvasóról és a könyvtári munka minden eszközével segítse a lakosság politikai öntudatának emelését és az általános és szakmai képzettségnek emelésével elégítse ki a lakosság állandóan növekvő kulturális szükségleteit. Ez vonatkozik a társadalmi munkás könyvtárosokra is, akik e feladatok ellátásánál sokoldalú segítséget kapnak a könyvtárakat létesítő és irányító hatóságoktól, szervezetektől és intézményektől.

táros a könyvtár önkéntes munkatársainak aktívaira támaszkodik.

/2/ A könyvtári dolgozók szakképzettségi előfeltételeire vonatkozó rendelkezéseket az illetékes központi hatóságok és szervek adják ki az oktatás- és művelődésügyi minisztériummal, valamint az illetékes szakszervezet központi bizottságával egyetértésben, amennyiben ez a kérdés - külön rendelkezések értelmében - nem tartozik más szervek hatáskörébe; e hatóságok együttesen meghatározzák azt is, hogy mely könyvtárakban dolgozzanak főfoglalkozású könyvtárosok.

/3/ A könyvtárakat létesítő és irányító hatóságok, szervek és intézmények gondoskodnak a könyvtárak alkalmazottai és az önkéntes könyvtári dolgozók szakképzettségének rendszeres emeléséről.

11.§

A KÖNYVTÁRAK ANYAGI ELLÁTÁSA

A könyvtárakat létesítő és irányító hatóságok, szervek és intézmények gondoskodnak arról, hogy a könyvtárak olyan épületekben /helyiségekben/ legyenek elhelyezve, amelyek megfelelnek a könyvtári gyűjtemények terjedelmének, a könyvtárak feladatainak és jelentőségének. Az említett hatóságok megfelelő ellátmányt és anyagi eszközöket folyósítanak a könyvtárak számára a könyvvállomány gyarapítására, a könyvtár működtetésére és további

fejlesztésére. Könyvtárat vagy annak egy részét csak akkor lehet áthelyezni, ha cserébe megfelelő elhelyezést kap. Könyvtári épületet /helyiségeket/ csak annak a szervnek a beleegyezésével szabad elvenni, amely a könyvtárat irányító szerv felett áll. A központilag irányított könyvtáraknál ez a szerv az illetékes központi hatóság vagy szerv, a megyei közművelődési könyvtáraknál pedig az oktatás- és művelődésügyi minisztérium.

12.§

ZÁRÓRENDELKEZÉSEK

A jelen törvény végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket az oktatás- és művelődésügyi minisztérium adja ki az illetékes központi hatóságokkal és szervekkel egyetértésben.

13.§

Hatályát veszti

1. a nyilvános községi könyvtárakról szóló 43o/1919 Sb.számú törvény,
2. a 6o7/1919 Sb. számú kormányrendelet, mely intézkedik a nyilvános községi könyvtárakra vonatkozó, 1919. július 22-én kelt 43o/1919 Sb. számú törvény végrehajtásáról.

14.§

A jelen törvény 1959. augusztus 1-én lép életbe. Végrehajtják a kormány összes tagjai.

Eredeti cím:

Zákon o jednotné soustavě knihoven /knihovnický zákon/

Megjelent:

Sbírka zákonů Republiky československé, Částka 22.

A DÁN KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAKRÓL
SZÓLÓ TÖRVÉNY

A közoktatásügyi minisztérium 1959. április 16.-i közleménye ismerteti az 1950. május 27.-i 264. számú könyvtári törvényt, az 1956. május 25.-i, 132. számú és az 1959. március 21.-i, 87. számú törvények módosításaival.

1. §

A közművelődési könyvtárak feladata, hogy a szakirodalom, a szépirodalom és az általános jellegű irodalom terjesztése útján elősegítsék az ismeretek fejlesztését és a nép művelődését. Ezeket a könyvtárakat az állam és a városi /községi/ önkormányzatok - a törvényben meghatározott módon - támogatásban részesítik.

2. §

/1/ A könyvtárak törvény szerinti segélyezésének előfeltételei a következők:

a/ A közművelődési könyvtáraknak, akár önálló, akár több község együttes fenntartása alatt álló kommunális /városi, községi/ könyvtárakról van szó, nyilvános könyvtári tevékenységet kell folytatniuk. A könyvtárosokat és a könyvtárak többi dolgozóit a könyvtár vezetősége alkalmazza és bocsátja el.

mányzatokra vonatkozó törvényes rendelkezések figyelembevételével. A központi könyvtárak /lásd 5. §, 1/b pont/ vezetőinek kinevezését és illetményeik megállapítását a közoktatásügyi miniszter hagyja jóvá. Azoknak a könyvtáraknak a vezetőit, amelyeknek állami támogatása eléri, illetőleg meghaladja a 200 dán koronát, a könyvtárak állami felügyelőjének előzetes hozzájárulásával lehet csak alkalmazni. A többi könyvtárakat illetően a vezető alkalmaztatását csak be kell jelenteni a könyvtárak állami felügyelőjének.

b/ Az egyes könyvtárak szervezeti szabályzatait - a közoktatásügyi miniszter rendelkezésének megfelelően - a könyvtárak felügyelője hagyja jóvá. Az önálló, illetőleg több község által közösen fenntartott kommunális /városi, községi/ könyvtárak szervezeti szabályzatának jóváhagyása előtt a könyvtárat fenntartó önkormányzat vezetőségének előzetes véleményét kell kikérni.

művelődési könyvtár beszünteti működését, vagyontárgyai annak a városnak /községnek/ tulajdonába mennek át, amely átveszi a könyvtári feladatokat. Amennyiben ilyen nincsen, a közoktatásügyi miniszter rendelkezik a megszünt könyvtár vagyontárgyaival. Egyebekben ld. az alább következő /2/ pontot.

d/ A közművelődési könyvtárnak díjtalan közösönzési tevékenységet kell folytatnia, működési területének minden lakosa számára.

e/ Minden könyvtárban díjtalanul hozzáférhető olvasótermet/szobát/ kell létesíteni és azt kézikönyvtárral berendezni. A könyvtárak felügyelőjének és a könyvtári tanácsnak a javaslatára a közoktatásügyi miniszter megkivánhatja az önkormányzatoktól, hogy a könyvtárak használati rendjét állapítsák meg.

f/ A könyvtárak munkatervét a könyvtárak felügyelője hagyja jóvá.

g/ Az államsegély kiszámításának alapja a megelőző évről szóló pénzügyi jelentés, amelyet a közoktatásügyi miniszterhez - az általa előírt formában - kell beterjeszteni.

h/ Központi könyvtáraknál az illetékes városi /községi/ vezetőségnek és a területi /körzeti/ tanácsnak, valamint az illető terület egyházközségi könyvtárainak is részvételt kell biztosítani a vezetésben.

/2/ Azokban a városokban /községekben/, ahol 1960. április 1.-én közművelődési könyvtár még nem működik, a város /község/ vezetősége - a /4/ pontban említett eseteken kívül - egy éven belül olyan könyvtárat köteles létesíteni, amely a jelen törvény rendelkezéseiben foglalt előírásoknak megfelel, ha a helyi könyvtáros egyesület, illetőleg a város /község/ képviselői választójoggal rendelkező lakosok kérelmére az önkormányzat megengedheti a létesítést.

jogosult állampolgár kéri és a kérelmet az önkormányzat vezetősége indokoltnak tartja.

/3/ Ha valamely nem városi /községi/ könyvtár könyvvállományát, berendezését, és tevékenységét illetően lényegesen alatta marad a megfelelő jellegű és nagyságu városokban /községekben/ működő könyvtárakkal szemben, a közoktatásügyi miniszter, a könyvtárak felügyelőjének és a könyvtári tanácsnak javaslata alapján és az illetékes önkormányzati szervek meghallgatása után elrendelheti, hogy megállapított határidőn belül városi /községi/ közművelődési könyvtárat létesítsenek.

/4/ Különleges méltánylást érdemlő körülmények esetén a közoktatásügyi miniszter, a könyvtárak felügyelője és a könyvtári tanács javaslataira mentesítheti a községet az önálló könyvtár létesítésének és fenntartásának kötelezettségétől, illetőleg megengedheti, hogy két, vagy több község közösen létesítsen közművelődési könyvtárat és ebből a célból könyvtáros közösséget /egyesületet/ alapítson. Ilyen esetben, ha erre mód van, mindegyik községben kölcsönzőállomást kell felállítani.

/5/ A jelen szakaszban előírtak végrehajtására vonatkozó részletes utasításokat a közoktatásügyi miniszter adja ki.

3.§

/1/ A népkönyvtárak részére a községnek /városnak/ olyan összegű támogatást kell nyújtania, hogy az az egyéb helyi jellegű segélyekkel, valamint az államsegéllyel együtt biztosítsa a jelen törvényben előírt előfeltételek megvalósítását.

/2/ A közoktatásügyi miniszter a könyvtárak felügyelője és a könyvtári tanács alapján összeállítja

re és egyéb gazdasági igényeire vonatkozó utmutatókat, figyelembevéve a megfelelő helyiségek fenntartását, a szükséges könyvvállományt és gyarapítást, valamint a könyvtárosok és a többi könyvtári dolgozók illetményeit.

/3/ A központi könyvtárak fenntartásához a működési területükön levő községek kötelesek hozzájárulni; a hozzájárulás összegét a központi könyvtárak szükségleteinek figyelembevételével a körzeti tanács állapítja meg.

/4/ Államsegélyt egy községben, vagy egyházközségben, rendszerint csak egy könyvtár kaphat; egyes egyházközségekben azonban, ha a helyi viszonyok indokolják, a városi /községi/ vezetőség javaslatára és a közoktatásügyi miniszter hozzájárulásával több könyvtárnak is lehet segélyt folyósítani, így pl. a különböző iskolakörzetekben, vagy szétszórt területen működő könyvtáraknak.

/5/ Azok a könyvtárak, amelyek országos viszonylatban a lakosságnak olyan csoportjait szolgálják ki, amelyek különböző okoknál fogva nem vehetik igénybe a nyilvános könyvtárakat, /pl. a tengerészek, vagy a tüdőbeteg gondozó intézetek betegei/, a könyvtárak felügyelője és a könyvtár tanács javaslatára a jelen törvényben leszögeezett elvek szerint államsegélyben részesülhetnek.

/6/ Az említetteken kívül segélyt kapnak a népiskolákban működő ifjúsági könyvtárak, tekintet nélkül arra, hogy az illető körzeten belül vannak-e más, államilag támogatott könyvtárak. Az ifjúsági könyvtárakat azonban egy-egy városban belül egyetlen adminisztratív egységbe kell összefogni. Az egységes ifjúsági könyvtárak létesítése a városi /községi/ vezetőség hatáskörébe tartozik, a helyi iskolabizottság és a pedagógusok tanácsának

lefedtetett rendelkezések az ifjúsági könyvtárakra értelemszerűen alkalmazandók.

4. §

Az állami segély lehet rendszeres évi segély, vagy egyszeri juttatás; ez utóbbit valamely könyvtár létesítése, vagy átalakítása érdekében folyósítják. /L.7. § /2./

5. §

/1/ A rendszeres évi államsegély kiszámításának alapja a következő:

a/ Minden könyvtár /minden könyvtári szervezet/ alapsegélyben részesül, amely a legutolsó költségvetési évben folyósított állandó helyi segélynek, legfeljebb 25.000 koronának, 80 %-át, illetőleg az ezen az értékhatáron felüli helyi segély 40 %-át teszi ki. Állandó helyi segélynek lehet számítani az ingyen rendelkezésre bocsátott helyiségek egyébkénti bérleti díját, továbbá a szintén ingyenesen szolgáltatott fűtés és világítás értékét. A bérleti díj értékét a könyvtári felügyelő és a könyvtári tanács javaslata alapján kiadott közoktatásügyi miniszteri utasítás rendelkezéseinek megfelelően a könyvtári felügyelő állapítja meg. A helyiségek értékét /beleértve a fűtést és világítást/ legfeljebb olyan összegben lehet megállapítani, mint amennyi lenne az összes helyi támogatás összege. Az új építkezéseknél, vagy nagyobb arányú átépítéseknél a közoktatásügyi miniszter által megállapított elvek szerint 50 %-os rendkívüli segélyben részesíthetők azok a könyvtárak, amelyek az ezzel kapcsolatos kiadásokat saját költségvetésükből nem tudják fedezni.

nyi központi könyvtár alapösszegeként 5000 dán korona segélyt kap; ezen felül - a székhely városának kivételével - a központi könyvtár működési területén levő valamennyi 15000-nél kevesebb lakosú község, lakosait számítva, fejéenként 50 órét. A koppenhágai körzetben működő központi könyvtár részére folyósított segélynek ugyanannyinak kell lennie, mint amennyi a legnagyobb, központi könyvtár számára folyósított segély. Azok a központi könyvtárak, amelyek működési területüket könyvbusszokkal szolgálják ki, segélyként megkapják az ezzel kapcsolatos utazási összegek 50 %-át is, amit a közoktatásügyi miniszter által meghatározott számítás szerint igényelhetnek. Valamely könyvtárnak központi könyvtárként való elismeréséhez az szükséges, hogy az illető könyvtár, mint általános könyvtár a saját működési területén a helyi feladatokat is ellássa és emellett részt vállaljon az egyéb helyi könyvtárak munkájában is. Ezen túlmenően, nagyobb területen is működjék, mint ingyenesen kölcsönző könyvtár és a körzetében levő könyvtárakat módszertani kérdésekben is segítse. A közoktatásügyi miniszter a könyvtári tanács javaslatára jelöli ki az egyes könyvtárakat központi könyvtárrá és állapítja meg működési területüket.

6.§

Az 5.§-ban megállapított segélyek folyósításához szükséges hitelkeretet az állami költségvetésben kell előirányozni.

7.§

/1/ Az 5.§ /1/ a/ pontja szerint az egyes könyvtárak részére biztosított alapsegély 2 1/2 %-át a közoktatásügyi miniszter a könyvtárügy közös feladatainak ellátására

elvek szerint.

/2/ Az állami, éves költségvetésben a következő külön előirányzatok szerepelnek:

a/ Meghatározott összeg, amelyből, ahol ezt rendkívüli körülmények indokolják, a közoktatásügyi miniszter rendelkezése szerint, új könyvtár létesítése, vagy újjáalakítás esetén, az alapvető könyvállomány megvásárlására segélyt lehet folyósítani. Ez a segély azonban nem haladhatja meg a könyvbesszerzésre adott helyi segély 9/20 részét.

b/ Az 5.§ /1/ a/ pontjában megállapított alapsegély 5 %-át kitevő összegből külön alapot kell létesíteni - a közoktatásügyi miniszter által megállapított szabályok szerint, - az alábbi támogatásokra:

- 1/ az életben levő dán íróknak,
- 2/ dán írók özvegyeinek, ha nem kötöttek újabb házasságot,
- 3/ elhunyt dán írók kiskorú gyermekeinek,

ellenszolgáltatásként az illető írók könyveinek könyvtári hasznosításáért. Az elhunyt írók özvegyeinek támogatásával kapcsolatban egyébként az özvegyi nyugdíj jogának különélés és válás esetére szóló megtartására vonatkozó, 1941. március 4.-én kelt 102.sz. törvényben foglalt rendelkezéseket, valamint annak az 1951. június 14.-i, 268-as számú törvénnyel történt módosítását figyelembe kell venni, amennyiben olyan különélésről, vagy válásról van szó, amely 1959. április 1-e után következett be.

c/ Azok a könyvtárak, amelyek a honvédelmi minisztériummal való megállapodás szerint, katonai szolgálati helyeken, kölcsönző fiókokat létesíttetésére, megvásárlására, bekötésére

segélyt kapnak. A segély összegét a könyvtárak felügyelőjének javaslatára és a honvédelmi jóléti szolgálattal való tárgyalás után állapítják meg, az állami költségvetés összeállítására alkalmával.

8.§

A könyvtárak állami felügyelője számítja ki és osztja el az államségelyeket, a megállapított rendelkezések szerint. Az állami felügyelő a könyvtárakat tanácsokkal és utmutatásokkal látja el.

9.§

/1/ A könyvtárügyi tanács 14 tagból áll. Elnöke a könyvtárak felügyelője. Tagjai:

a közoktatásügyi minisztérium képviselője,

a koppenhágai állami könyvtár egy közös képviselője,

az arhus-i állami könyvtár képviselője,

az egyházközségek két képviselője, melyek közül az egyiket az együttműködő Dán Egyházközségi Tanácssegyletek, a másikat a "Városi Jogi Községek" Egyesülete jelöli ki,

a körzeti községek egy képviselője,

Koppenhága város egy képviselője, és

hat képviselő a működő könyvtári szervezetek részéről, /közelebről a Dán Könyvtáros Szövetség 5 képviselője - ebből 2 a kisvárosi

könyvtárak, - 2 a falusi könyvtárak - és 1, a közművelődési könyvtáraknál alkalmazott könyvtárosok szakmai szövetsége részéről - végül 1 az iskolai könyvtárak szervezetének képviselőjében.

/2/ Az elsőnek említett három tagot a közoktatásügyi miniszter nevezi ki, a további tizenegyet pedig a közoktatásügyi miniszter által megállapított módon az illetékes szervezetek választják. Ha a felsorolt könyvtári, illetőleg könyvtárosi szervezetek megszűnnek, illetőleg újak keletkeznek, a közoktatásügyi miniszter határozza meg, hogy milyen módon kell képviselőtüket biztosítani.

/3/ A könyvtárügyi tanács a szükség szerint, de legalább évente kétszer tart értekezletet. Össze kell hívni a tanácsot, ha a közoktatásügyi minisztérium, maga a könyvtárügyi tanács vagy legalább annak öt tagja kívánja.

/4/ Az éves költségvetés tervezetét a könyvtárak felügyelője a tanács elé terjeszti.

/5/ A közoktatásügyi miniszter a könyvtárügyi tanácsot minden elvi jelentőségű könyvtári ügyben meghallgatja. A tanács saját kezdeményezéséből is javaslatot tehet a közoktatásügyi miniszterhez az említett kérdésekben.

10.§

Ez a törvény 1959. április 1.-én lép hatályba.

Eredeti cím:

Lov om folkebiblioteker.

Megjelenti:

KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI FORDÍTÁSOK JEGYZÉKE

2141 - 2234.

A könyvtártudományi fordítások jegyzékeit 1958 végéig külön füzetekben, 1959-től pedig a Könyvtári Figyelőben közöltük. (Megjelentek az 1959. 2., 5. és 6. számokban.)

A fordítások egy részét teljes terjedelemben, vagy rövidítve a Könyvtári Figyelőben adtuk közre. 1959-ben (1-9.sz.) az alábbi sorszámú fordításokat közöltük: 1970, 1979, 1998, 2005, 2017, 2022, 2023, 2029, 2033, 2034, 2036, 2039, 2041, 2042, 2044, 2045, 2046, 2048, 2052, 2054, 2056, 2059, 2064, 2066, 2067, 2089, 2090, 2093, 2096, 2097, 2098, 2100, 2101, 2105, 2106, 2107, 2109, 2111, 2112, 2113, 2124, 2125, 2129, 2131, 2142, 2152, 2160, 2162, 2183, 2192, 2247.

A fordítások egy részét külön, önálló műként adtuk, vagy adjuk ki. A többi fordítás az érdeklődők rendelkezésére áll a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban (hét-főtől szerdáiig délután 2-5 óráig, csütörtöktől szombatig délelőtt 9-1/2 2 óráig) helybenolvasásra és kölcsönzésre is.

Az elmúlt hónapokban azt tapasztaltuk, hogy a fordítások iránt megnövekedett az érdeklődés. Számos esetben előfordult, hogy a kölcsönzési igényeket - példányok hiján - egy-egy fordításnál nem tudtuk kielégíteni.

A KMK lehetővé kívánja tenni, hogy a nem közölt fordításokhoz az érdeklődők a helybenolvasáson és kölcsönzésen túl is hozzájuthassanak. Ezért elhatároztuk, hogy - kellő számú igénylő jelentkezése esetén - díjmentesen sokszorosítjuk az érdeklődők részére azokat a nyersfordításokat, melyeket eddig csak helybenolvasni, vagy kölcsönözni lehetett.

Kérjük olvasóinkat, hogy a munkájukhoz szükséges fordításokat a fordítási jegyzék megjelenésétől számított két héten belül (tehát 1960. február 29-ig) kérjék tőlünk, (KMK Könyvtártudományi osztály. Bp. VIII. Múzeum u.3.) a mellékelt űrlapon.

2141. GIEROW, Krister: A lundí Egyetemi Könyvtár építkezésének kérdése. (Lunds universitetsbiblioteks byggnadsfråga.) = Nordisk Tidskrift för Bok-och Biblioteksväsen. 46. årg. 1959. 2.no. 47-64.p. Illusztr.

2145. BIRKENMAJER, Aleksander: A krakói Jagello Könyvtár új épületének tervrajzai. (Plan, nowego gmachu Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie.) = Przegląd Biblioteczny. 3. rocz. 1929. 2.no. 122-138.p.

2142. FARRADANE, J. : Az angol könyvtárosképzés - és a Washingtoni Konferencia. (Letters to the editor.) = Aslib Proceedings. 11.vol. 1959. 2.no. 43-49.p.

2146. A dokumentáció kérdéseivel foglalkozó három könyv ismertetése. (KENT, A. - PERRY, J. : Centralized information services: opportunities and problems. Cleveland, Ohio, 1958.; SHERA, J. - KENT, A. - PERRY, J. : Information resources: a challenge to American science and industry. Cleveland, 1958.; Science and Technology Act 1958. l.r.) = The Journal of Documentation. 15.vol. 1959. 2.no. 106-109.p.

2143. [Statistikai űrlapok és előírások a Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma alá tartozó közművelődési könyvtárak számára.] 54 lev.

2144. A FID (Nemzetközi Dokumentációs Szövetség) alapszabályai. (Statuts de la Fédération Internationale de Documentation.) = Moniteur Belge. Belgisch Staatsblad.

2147. THOMPSON, Earle C. - COOKSTON, James S. - BALDWIN, Ruth M.: A Library Journal szemléje az állománygyarapítás és a leltározás terén [Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban] orlatról. (Ij's survey

2148. Könyvtári, levéltári és dokumentációs személyzet kiképzése. Tanmenet. (Opleiding van bibliothek-archief- en documentatie-personeel.) = Bibliothekleven. 44. érg. 1959. 7/8. no. 269-272.p.
2149. A segédkönyvtáros-képzés tantervének módosítása. Tanmenet. (Wijziging lesrooster assistentenopleiding.) = Bibliothekleven. 44. érg. 1959. 7/8. no. 273-277.p.
2150. Nemzeti és Egyetemi Könyvtárak Állandó Konferenciájának határozata a könyvtárak állományában levő kéziratok különféle alakra történő másolásáról. (Standing Conference of national and university libraries. Copying of manuscripts.) = Libri. 9. vol. 1959. 2. no. 169-170.p.
2151. IFLA Közművelődési Könyvtári Osztály. Közművelődési könyvtárak normái. Könyvtári helyiségek. Memorandum-vázlat az 1959. szeptember 14-17-én Varsóban tartott értekezlet számára. (IFLA Public Libraries Section. Standards of public library service - library premises.) = Libri. 9. vol. 1959. 2. no. 165-168.p.
2152. A dán közművelődési könyvtárakról szóló törvény. (Lov om folksbiblioteker.) = Bogens Verden. 41. érg. 1959. 4. no. 196-200.p.
2153. A Norvég Könyvtárszövetségre vonatkozó törvénytervezet. (Utkast til lov for Norsk Bibliotekforening.) = Bok og Bibliotek. 26. érg. 1959. 4. no. 200-202.p.
2154. LIEBAERS, Herman : Uj nemzeti könyvtár építése Belgiumban. (De la construction d'une nouvelle bibliothèque nationale en Belgique.) = Archives, Bibliothèques et Musées de Belgique. 29. Jg. 1958. 2. no. 219-231.p. Illusztr.
2155. CORDONNIER, G.: A mikromásolat felhasználásának különböző formái a dokumentációs központokban. (Applications de la microcopie dans les centres de documentation.) = Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques. 12. vol. 1958. 11/12. no. 271-276.p.
2156. GRIGOR'EV, Ju. V.: A Szovjetunió tudományos könyvtárainak szakosított olvasószolgálat. (Les services de lecture spécialisés des bibliothèques scientifiques de l'U.R.S.S.) = Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques. 12. vol. 1958. 11/12. no. 280-283., 288.p.
2157. KOWALSKI, Janusz : Még egyszer a városi közművelődési könyvtárak hálózatának tervezéséről. (O planowaniu sieci bibliotek powszechnych w miastach - po raz drugi.) = Bibliotekarz. 26. rok. 1959. 1. no. 6-15.p.
2158. DUPEE, Gordon G. : "Jelentős Könyvek" a múltban és most. (Great books in retrospect and in profile.) = ALA Bulletin. 53. vol. 1959. 3. no. 219-223.p.
2159. DONKER DUYVIS, F.: Általános jelentés a FID (Nemzetközi Dokumentációs Szövetség) 1957-1958. évi működéséről. (Rapport Général sur les activités de la Fédération Internationale de Documentation 1957-1958.) = Revue de la Documentation. 25. vol. 1958. 4. no. 110-113.p.
2160. A szovjet könyvtárügy helyzete és megjavításának módjai. A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának határozata. (O szosztojanii i merah ulucsenija bibliotecsno go dela v sztrane. = Partijnaja Zsizn'. 1959. 20. no. 25-29.p.
2161. LANGENFELD, Ludwin: A szakkatalógus helyzete és jövője. (Stand und Zukunft des Sachkataloges.) = Bücherei und Bildung. 11. Jg. 1959. 8/9. H. 358-369.p.
2162. JANKILEVICS, E.: Válasz a szabadpolccal kapcsolatban felmerült kérdésekre. (Otvetu na voproszu. Ob otkrütom dosztupe.) = Bibliotekar'. 1959. 4. no. 55.p.
2163. KENT, Allen - IBERALL, A. S. : Dokumentáció a Szovjetunióban. Utí beszámoló. (Soviet Documentation. A trip report.) = American Documentation. 10. vol. 1959. 1. no. 1-19.p.

2164. VALLINKOSKI, J. - NEUVONEN, Eero K. - GARDBERG, Carl-Rudolf - LAUSTI, Kaarlo - RAITTILA, Pekka: Uj épületek a finn tudományos könyvtárak számára. (New buildings for Finnish research libraries.) = Libri. 9. vol. 1959. 1.no. 9-30.p.
2165. TAYLOR, Nettie B. : A könyvtár bekapcsolódása a közösség életébe. Kísérlet a köznevelődési könyvtárak felnőtt-nevelő programja terén. (Une expérience sur le rôle des bibliothèques publiques en matières d'éducation des adultes.) = Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques. 13.vol. 1959. 7.no.145-146.p.
2166. KORSUNOVA, E.P. : Bibliográfiai szolgálat a szakemberek számára a megyei könyvtárakban. (Bibliograficeszkoe obszluzsivanie szpecializtov v oblasztnih bibliotekah.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 1/53/.no. 12-25.p.
2167. SZUHTVINA, E. I. : Tárgyszavak használata a szakkatalógusban. (Primenenie szlovesznih tematicsieszkih rubrik v szisztematicsieszkom kataloge.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 1/53/.no. 26-30.p.
2168. VARFOLOMEJEVA, M.V. : A Szovjetunió Tudományos Akadémiája és a szövetséges köztársaságok tudományos akadémiai könyvtárigazgatóinak ötödik értekezlete. (Pjatoe szovescaanie direktorov bibliotek Akademii Nauk SzSzsZr i akademii nauk sojuznüh reszpublik.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 1/53/.no.73-76.p.
2169. ALEKSZEEVA, K.P. : A Szovjetunió Tudományos Akadémiája Központi Társadalomtudományi Könyvtárának bibliográfiai munkája. (Bibliograficeszkaja rabota Fundamental'noj biblioteki obszcsesztvennüh nauk Akademii nauk SzSzsZr.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 1/53/.no. 76-81.p.
2170. GNUCSEVA, V.V. - ZIL'BERMINE, L. V. - KIRPICSEVA, N.Ja. - MORACSEVSZKIJ, N.Ja. : Az ajánló bibliográfia egyes feladatai az SzKP XXI. Kongresszusán hozott határozatok tükrében. (O nekotorüh zadacsah rekomendat'noj bibliografii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 2/54/.no. 54-59.p.
2171. VOLOSTIN, D.A. : Az ajánló bibliográfia vitás módszertani kérdései. (Szpornüj voproszüh metodiki rekomendat'noj bibliografii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 2/54/.no. 54-59.p.
2172. RABIN, A.É. : Szükség van-e a központi katalogizálás rendszerének gyökeres megváltoztatására? (Nuzsna li korennaja lomka szisztemi centralizovannoj katalogizacii?) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 2/54/.no. 60-65.p.
2173. VASZIL'EV, V.G. : Szoros kapcsolatot a bibliográfia elmélete és gyakorlata között! (Za tesznuju szvjaz' teorii bibliografii sz praktikoij.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 2/54/.no. 66-70.p.
2174. BAL'ČER, A.I. : A tudományos jellegű tájékoztató bibliográfia fogalmáról. (V zascsitu naucsno - informacionnoj bibliografii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 2/54/.no. 71-72.p.
2175. FONOTOV, G.P. : A "Cato csitat'" ("Mit olvassunk") c. [1958-ban indult] ajánló bibliográfiai folyóiratról. (O zsurmale "Cato csitat'") = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 2/54/.no. 73-80.p.
2176. VADIKOVSZKAJA, L.M. : A helyismereti bibliográfia néhány égető kérdése. (O nekotorüh naszucsüh voproszah kraevedcseszkoi bibliografii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 4/56/.no. 3-10.p.
2177. GORBACSEVSZKAJA, N.F. : A központi könyvtárak feladatai a helyismereti bibliográfia területén. (Zadaci central'nüh bibliotek v oblaszti kraevedcseszkoi bibliografii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 4/56/.no. 11-18.p.
2178. BUCSENKOV, A.N. : Mit tartalmaz a "helyismereti irodalom" fogalma. (Szoderzsanie ponjatija "kraevedcseszkaja literatura".) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 4/56/.no. 19-25.p.

2179. NIKOLAEV, V.A.: A megyei könyvtárak helyismereti bibliográfiai tájékoztató apparátusa. (Kraeved-cseszkij szpravocano - bibliograficseszkij apparat v oblasztnüh bibliotekah.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 4/56/.no. 26-36.p.
2180. A megyei (határterületi), köztársasági (autonom köztársasági) könyvtárak helyismereti munkájának szabályozása. (Polozsenie o kraeved-cseszkij rabote oblasztnüh (kraevüh), reszpublikanszkih (ASzSzR) bibliotek.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 4/56/.no. 61-64.p.
2181. PEPROVSZKAJA, L.W. - KEGANZON, B. Sz.: A Központi Politechnikai Könyvtár téma-figyelő szolgálata. (Vü-polnenie tematicseszkih szpravok Central'noj politehniceseszkij biblioteki.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 4/56/.no. 73-78.p.
2182. MATKIN, K.G.: Testületi szerzői katalógus létesítése a könyvtárakban. (Organizacija kataloga kollektivnogo avtora v bibliotekah.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 4/56/.no. 83-88.p.
2183. A szabadpolc-rendszer bevezetése a közművelődési könyvtárakba. Az OSzSzSzK Művelődésügyi Minisztériumának határozatáról. (Ob organizacii v maszszovüh bibliotekah otrkütögo dosztupa csitatelaj k knizsnüm fondam.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 4.no. 58.p.
2184. HUTCHINS, Margaret: Könyvtári tájékoztató munka. (Introduction to reference work.) Chicago, 1944. American Library Association. 214 p.
2185. GALLO, Alfonso: A könyv betegségei és gyógyítása. (Patologia e terapia del libro.) Roma, 1959. Editrice Raggio. 254 p.
2186. Előírások a colombiai könyvtárak számára. (Estatutos para las Bibliotecas en Colombia.) = Boletín de la Asociación Colombiana de Bibliotecarios. 3.vol. 1. A Könyvtári Függetlenség digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban - 2016-ban. 1959. 2.vúp. 125-155.p.
2187. KRUPSZKAJA, E (adezsda) K(onsztantinovna): A könyvtárügyről. = O bibliotecanom dele. Szbornik. (Szoszt. A.G.Kravcsenko.) Moszkva, 1957. Bibl. im. V.I.Lenina. 577-673.p.
2188. EMERSON, William L.: Őrizzük vagy ne Őrizzük a könyveket? Intézkedések a könyvlopások megakadályozására. (To guard or not to guard.) = Library Journal. 84.vol. 1959. 2.no. 145-146.p.
2189. A közművelődési könyvtári szolgálat normái. (Standards of public library service.) = Libri. 8.vol. 1958. 2.no. 189-199.p.
2190. CSORBA, Helena: A lengyel irodalom Magyarországon, 1939-1945. (Słowo polskie na Węgrzech 1939-1945.) = Biuletyn Instytutu Bibliograficznego. 1958. 3.no. 75-86.p.
2191. MICHALAK, Irena: A magyarországi polonikák bibliográfiája, 1939-1945. (Bibliografia polonicov węgierskich 1939-1945.) = Biuletyn Instytutu Bibliograficznego. 1958. 3.no. 87-88.p.
2192. A csehszlovák könyvtárak egységes rendszeréről szóló, 1959. július 9-án kelt 53/1959. Sb. számú törvény. (Zákon o jednotné soustavě knihoven /Knihovnický zákon/ č. 53/1959. Sb. ze dne 9. cervence 1959.) = Sbirka zákonů Republiky československé. 1959. 22.částka. 170-174.p.
2193. SUNKOV, V.I.: A szovjet bibliográfia feladatai az előttünk álló hétéves tervben. (Zadaci szovetszkaj bibliografii v predszojascsem szemiletii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 3/55/.no. 3-8.p.
2194. AMBARCUMJAN, V.A.: A külföldi központi katalógusok szervezési elvei és felépítési módszerei. (Principy organizacii i metodü posztroenija szvodnüh katalogov za rubezson.) = Bibliotekovedenie i bibliografija. 1959. 2.vúp. 125-155.p.

2195. SZTUPNIKOVA, T.Sz.: A dokumentáció egyes kérdései. (Nekotorie voproszu dokumentacii.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. 1959. 2.vúp. 165-175.p.
2196. SZTUPNIKOVA, T.Sz.: A dokumentáció a Német Demokratikus Köztársaságban. (Dokumentacija v Germanszkoj Demokraticheszkoj Reszpublike.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. 1959. 2.vúp. 176-181.p.
2197. NABATOVA, M.B.: A tudományos-műszaki dokumentáció a Lengyel Népköztársaságban. (Naučno-tehnicseszka-ja dokumentacija v Pol'szkoj Narodnoj Reszpublike.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. 1959. 2.vúp. 182-193.p.
2198. NABATOVA, M.B.: A tudományos-műszaki dokumentáció és a műszaki könyvtárak tájékoztató munkája Csehszlovákiában. (Naučno-tehnicseszka-ja dokumentacija i informacionnaja rabota tehnicsezkih bibliotek Csehszlovákián.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. 1959. 2.vúp. 194-204.p.
2199. KASZTRATI, Jup.: Az albán bibliográfia története. (Istozija bibliografii Albanii.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. 1959. 2.vúp. 205-213.p.
2200. LAVROVA, N.A.: "Index Translationum". Az Össz-szövetségi Könyvkamara részvétele a nemzetközi bibliográfia összeállításában. ("Index Translationum". Opüt ucsasztija vszeszojuznoj knizsnoj palatü v szosztavlenii mezsdunarodnoj bibliografii.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. 1959. 2.vúp. 214-221.p.
2201. LEVINA, Sz.Sz.: Hogyan használjuk a bibliográfiát a közművelődési könyvtárakban? (Kak iszpol'zovat' bibliografiju v maszszovoj bibliotekte.) Moszkva, 1959. Gosz. Bibl.im V.I. Lenina. 83 p.
2202. MCCOLVIN, Lionel R.: Közművelődési könyvtárak gyermekrészlegei. (Public library services for children.) UNESCO, 1957, 103 p.
2203. SZTUPNIKOVA, T.Sz.: A modern külföldi könyvtárak szabadpolc-rendszerének kérdéséről. (K voproszu ob otrkütom dosztupe k fondam v szovremennüh bibliotekah za rubezsom.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. Szbornik. 1959. 2.vúp. 110-121.p.
2204. ZSIVOVA, Z.Sz.: A bibliográfia szerepe az olvasás irányításában. (Sire iszpol'zovat' bibliografiju detszkoj literaturü.) = Detszkie biblioteki v pomoscs kommuniszticeszskomü voszpitaniju. 1959. 145-154.p.
2205. KISZT'JAN, M.L.: Hogyan használják a tanulók a bibliográfiákat? (Ob iszpol'zovanii skol'nikami bibliograficeszkih poszobij.) = Detszkie biblioteki v pomoscs kommuniszticeszskomü voszpitaniju. 1959. 155-160.p.
2206. DAVIDOVA, V.K.: A gyermek- és ifjúsági olvasóterem bibliográfiai tájékoztató apparátusa. (Szpravocšno-bibliograficeszskij apparat csital'nogo zala otdeia detszkoj i junoseszkoj literaturü.) = Detszkie biblioteki v pomoscs kommuniszticeszskomü voszpitaniju. 1959. 161-168.p.
2207. SZOBOLEVA, I.G.: Tanítsuk meg a gyermekeket az önálló válogatásra. (Ucsim detej vübirat' szebe knigi.) = Detszkie biblioteki v pomoscs kommuniszticeszskomü voszpitaniju. 1959. 169-172.p.
2208. AMBARCUMJAN, V.: Franciaország könyvtárügye. (Bibliotecnoe delo v Francii.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. Szbornik. 1959. 2.vúp. 7-50.p.

2209. SZTUPNIKOVA, T.Sz.: Ausztria tudományos könyvtárai. (Naučnیه biblioteki Avsztrii.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. Sbornik. 1959. 2.vúp. 54-67.p.
2210. BACSALDINA, B.N.: Az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusi Könyvtárának munkája. (O rabote biblioteki Kongresszsa SzSA.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. Sbornik. 1959. 2.vúp. 69-92.p.
2211. BAGROVA, I.Ju.: A svéd tudományos könyvtárak olvasószolgálatára. (Obsluživanje čitatelja v naučnیه bibliotekah Svecii.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. Sbornik. 2.vúp. 1959. 95-109.p.
2212. CURCĂNEĂNU-CIMPOCA, Victoria: Gyors katalogizálási módszerek és a duplum-állomány hasznosítása. (Procedee de catalogare urgentă și utilizarea fondului de dublete.) = Prima Sesiune Științifică de Bibliologie și Documentare. București, 15-16 decembrie 1955. 1957. 233-235.p.
2213. BAICULESCU, George: A retrospektív nemzeti bibliográfia problémái. (Despre problemele organizării bibliografiei nationale retrospective românești.) = Studii și cercetări de bibliologie. 1957. II. 29-49.p.
2214. SASS, Samuel: Vajon a szakkönyvtáraknak parazitáknak kell-e lenniök? (Must special libraries be parasites?) = Special Libraries. 50.vol. 1959. 4.no. 149-154.p.
2215. ADKINSON, Burton W.: Az USA illetékes hatóságainak jelenlegi terve a tudományos tájékoztatás terén. (Der gegenwärtige Stand behördlicher Vorhaben für wissenschaftliche Information in den Vereinigten Staaten von Nordamerika.) = Nachrichten für Dokumentation. 10.Jg. 1959. 2.H. 53-59.p.
2216. WIEDER, Joachim: A FIAB (Könyvtáros Egyesületek Nemzetközi Szövetsége) Tanácsának huszonötödik ülészaka. (Vingt-cinquième Session du Conseil de la FIAB Varsovie 14-17 septembre 1959. Munich, 1959. Bayerische Staatsbibliothek. 12 p.
2217. MATTHEWS, Rhys: A "fordítóipar". (The translating industry.) = Aslib Proceedings. 11.vol. 1959. 3.no. 64-76.p.
2218. POINDRON, Paul: Dokumentumok sokszorosítása. (La reproduction des documents.) = Revue de la Documentation. 26.vol. 1959. 3.no. 65-66.p.
2219. DONKER, DUYVIS, F.: A FID/C "Egyetemes Tizedes Osztályozás" 27. jelentése, 1957-1958. (27th report of FID/C "Universal Decimal Classification" 1957-1958.) = Revue de la Documentation. 25.vol. 1958. 4.no. 117-121.p.
2220. PIETSCH, E.: Gépi válogatás. (Mechanische Selektion.) = Revue de la Documentation. 26.vol. 1959. 3.no. 66.p.
2221. BERNAL, J.D.: Elsődleges természettudományi kiadványok. (Primary publication in the natural science.) = Revue de la Documentation. 26.vol. 1959. 3.no. 63.p.
/A FID 1959 szeptember 22-25 varsoói Kongresszusának anyagából./
2222. FOSKETT, D.J.: Összehasonlító osztályozás. (Comparative classification.) = Revue de la Documentation. 26.vol. 1959. 3.no. 66.p.
2223. SZTUPNIKOVA, T.Sz.: A Német Demokratikus Köztársaság könyvtárügye. (Bibliotecsnoe delo v Germanszkoj Demokraticheszkoi Reszpublike.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. 1958. 1.vúp. 3-67.p.

2224. MAIER, Franz: Két év gyakorlati tapasztalatai egy ifjúsági könyvtárban. (Aus zwei Jahren Jugendbibliothekpraxis.) = Nachrichten-Nouvelles. 35.Jg. 1959. 2.no. 36-41.p.

2225. SHERA, Jesse H. - EGAN, Margaret E.: A szakkatalógus. Alapelvek és gyakorlati eljárások. (The classified catalog. Basic principles and practices.) Chicago, 1956. American Library Association, 130 p.

2226. VERONA, Eva: Irodalmi egység - bibliográfiai egység. (Literary unit versus bibliographical unit.) = Libri. 9.vol. 1959. 2.no. 79-104.p.

2227. NABATOVA, M.B.: A Lengyel Népköztársaság könyvtárügye. (Bibliotecznoe delo v Pol'szkoj Narodnoj Reszpublike.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. Szbornik. 1958. 1.vúp. 71-140.p.

2228. NABATOVA, M.B.: A Csehszlovák Köztársaság könyvtárügye. (Bibliotecznoe delo v Csehoszlovackoj reszpublike.) = Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. 1958. 1.vúp. 143-222.p.

2229. HUZE, O.: Szovjet utópisztikus regények. (Szovetszkije naucsno-fantaszticeszkie knigi o buduscsem.) = Voproszú detszkoj literaturü. 1953. 349-373.p.

2230. DJUSEN, I.: A történelmi regény. (Isztoriceszki roman.) = Szovetszkaja detszkaja literatura. Moszkva, 1958. 367-383.p.

2231. BORSCSEVSKAJA, A.I.: Társadalmi regények és elbeszélések. (Szocialno-bütovine povesztii i romanü.) = Szovetszkaja detszkaja literatura. Moszkva, 1958. 337-359.p.

2232. ZSELOBOVSZKIJ, I.: A kaland-regény. (Roman prikljucsenij.) = Szovetszkaja detszkaja literatura. Moszkva, 1958. 359-367.p.

2233. BOCSKAREVA, V.: Mit olvasnak a gyermekek. (O detszkom cstenii.) = Szovetszkaja detszkaja literatura. Moszkva, 1958. 316-325.p.

2234. CHI CHENG: Mai kínai könyvtárak. (Libraries in China today.) = Libri. 9.vol. 1959. 2.no. 105-110.p.

UJABB KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI MŰVEK KÖNYVTÁRAINKBAN

Lelőhelyek:

AEK	- Agrártudományi Egyetem Könyvtára
BMK	- Budapesti Műszaki Egyetem Könyvtára
EK	- Eötvös Loránt Tudományegyetem Könyvtára
FSZEK	- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
GK	- Állami Gorkij Könyvtár
KMK	- Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudo- mányi és Módszertani Központ Könyvtára
MTA	- Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
OMgK	- Országos Mezőgazdasági Könyvtár
OMK	- Országos Műszaki Könyvtár
SZEK	- Szegedi Egyetemi Könyvtár

CSEHSZLOVÁKIA

195 CEJPEK, Jiří: Organizace knihovnic-
tví. Úvod do studia Č.1.
Praha, 1958, Ped. nakl. Litogr. 61 p.
/Učební texty vysokých škol./
KMK

196 (DOKOUPIL, Vladislav): Klášterní kni-
hovna dominikánů ve Znojmě a klášterní
knihovna kapucínů ve Znojmě.
Brno, 1957, Universitní knihovna. 33 p.*
/Universitní knihovna v Brně 7. Soupis
prvotisků./
SZEK

197 Generální revize knižních sbírek
KVST. (Knihovna vysokých škol technických)
Studijní zpráva. Zprac. Anna Vejsová.
Praha, 1958, KVST - Ústřední technická
knihovna. Litogr. 42 lev.
KMK

198 HADYNEC, V(ladimír) - RADA, V(ladi-
mír): Registrace čtenářů v Knihovně vysok-
kých škol technických [Praha. Knihovna
vysokých škol technických]. Poznátky a
zkušenosti.
Praha, 1958, Knihovna vysok. škol techn.
Litogr. 65 p., 12 t. /Studijní zpráva./
KMK

199 HAJDUŠEK, Jozef: Maďarsko-slovenský
knihovedný slovník. Magyar-szlovák könyv-
tudományi szótár.
Martin, 1958, Matica slovenská. Litogr.
89 p. /Průručky pre knihovníkov./
KMK

200 HYHLÍK, František: Četba a její vliv
na utváření osobnosti. /Psychologie čte-
náře./
Praha, 1958, Ped. nakl. Litogr. 107 p.
/Učební texty vysokých škol./
KMK

201 JANÁČEK, Jaromír: Doplňování kniž-
ních fondů. /1.č./
Brno, 1956, Státní pedagogická knihovna.
30 lev.
KMK

202 Knihovna. Vědecko-teoretický sbor-
ník. Sest. Jaroslav Drbina, František Ho-
rák.
Praha, 1957, Orbis. 231 p. /Knihovna
osvětové práce./
KMK

203 KORDA, Július: Ako viesť prírastko-
vý zoznam.
[Martin], 1958, Matica slovenská. 21 p.
/Metodický list 18./
KMK

204 LENDL, Eduard - STEPPANOVÁ, Marie:
Doplňování knižních fondů. /2.č./
Brno, 1957. Státní pedagogická knihov-
na. 16 lev.
KMK

205 MENHART, Oldřich: Tvorba typografic-
kého písma.
Praha, 1957, Ped. nakl. 188 p., 39 t.
mell. /Učebnice odborných škol./
KMK

206. MIČOVSKÝ, J(án) - SÝKORA, J(ozef) :
Průručka pro knihovníkov malých knižnic.
[Bratislava], 1959, Osveta. 95 p. /Kniž-
nica osvety 53./ KMK

207. PASTAR, Štefan : Dejiny slovenských
ľudových knižnic.
Martin, 1957, Osveta. 233,4 p. /Knižni-
ca osvety 46./ EK

208. O práci Státní pedagogické knihovny
Komenského v Praze. Zprac. Josef Poch.
Praha, 1958, 26 p. KMK

209. Pravidla českého pravopisu. (Zprac.
pravopisná komise za věd. Bohuslava Hav-
ránka, Františka Trávníčka.)
Praha, 1957, Nakl. Čs. akad. věd. 477 p.
KMK

210. TICHÝ, Alojz : Štatistický prehľad
výsledkov ľudových knižnic na Slovensku
[Slovensko] za rok 1957.
Martin, 1958, Matica slovenská. 21 lev.
/Metodický list 21./ KMK

211. Universitetszskaja Biblioteka -Uni-
versity Library - Bibliothéque Universi-
taire - Universitäts-Bibliothek.
Brno, (1957), [Universitní knihovna].
5 p. EK

212. Základy knihovnické techniky pro ok-
resní a místní lidové knihovny s profesio-
nálními pracovníky. Zprac. Svat'ava Solco-
vá s kolektivem.
Praha, 1958, Orbis. 70 p. KMK

JUGOSZLÁVIA

213. BOŠNJAK, Mladen: O knjižnicama sveu-
čilišta u Zagrebu.
Zagreb, 1957, Sveuč. 84 p. / [Zagreb. Sveu-
čilište.] Universitas Zagrebensis in-
formationes. - Sveučilišni vjesnik B.I.1./
KMK

LENGYELORSZÁG

214. BURBIANKA, Marta : Oprawy wrocław-
skich ksiąg miejskich w XVI. wieku.
Wrocław, 1957, Bibl. Univ. 44 p., 16 t.
/Klasy. a Roczniki Biblioteczny-ból./ KMK

215. DRABOZYŃSKI, Marian - GALEWSKI, Ta-
deusz - TRZASKA, Filip: Od rękopisu do
książki.
Warszawa, 1958, WPL. 359 p. Ilustr.
KMK

216. DZIKOWSKI, Mikołaj: Aktualne zagad-
nienia klasyfikacji map.
Wrocław, 1957. 34 p. MTA

217. GOLKA, Bartłomiej - KAPPEL, Mieczysław - KŁOS, Zbigniew: Z dziejów drukarstwa polskiego.
Warszawa, 1957, Wyd. Przem. Lekkiego i
Spożywczego. 284 p. Bibliogr. 277-[280.] p.
Ilustr. KMK

218. Instrukcja w sprawie prowadzenia fa-
chowej biblioteki zakładowej. Oprac. Anna
Lech.
Warszawa, 1957, Wyd. Techn. 23 p. KMK

219. Jak rozwijał się czytelnictwo wśród
uczniów. Praca zbiorowa. Red. Emilia Biał-
kowska.
Warszawa, 1958, Zakł. Wyd. Szkolnych
57 p. /Odczyty pedagogiczne./ KMK

220. LEWALSKI, Karol: Reforma ustawy o
obowiązkowym egzemplarzu bibliotecznym.
Wrocław, 1957, Bibl. Univ. 18 p. /Klasy.
a Śląskie Prace Bibliograficzne i Biblio-
tekoznawcze t. 4.-ból./ KMK

221. Miejska Biblioteka Publiczna im.
Edwarda Raczyńskiego. Informator. -Infor-
mation, 1829-1959.
Poznań, 1959, Omnipress. 20 p. KMK

222. MIERZWIŃSKA, Zofia: Współpraca bib-
liotekarza z czytelnikami. Cz. 2. Praca z
zespołami czytelników.
Warszawa, 1958, POKKB. 44 p. /Kurs dla
pracowników bibliotek powszechnych 15./
KMK

223. Narada polskich bibliotek społeczno-
ekonomicznych. Warszawa 4-5. marzec 1957
r. Sprawozdanie.
Warszawa, 1957, Bibl. Szkoły Głównej
Planowania i Statystyki. 17 p. KMK

224. PRZYWECKA-SAMECKA, Maria: Dzieje dru-
karstwa muzycznego do końca XVIII w.
Wrocław, 1957, Bibl. Univ. 21 p., 4 t.
/Klasy. a Śląskie Prace Bibliograficzne i
Bibliotekoznawcze t. 4.-ból./ KMK

225 Rola i zadania bibliotek szkol wyższych w zakresie kształcenia kadr bibliotecznych. Konferencja bibliotekarzy szkół wyższych w dniach 12-14 czerwca 1958 r. w Toruniu. [Wspolupr.:] (Anna Kochanska, Hanna Zasadowa.) [1 dr.] (Warszawa), 1959, Państw. Wyd. Nauk. 166,6 p. /Zycie szkoly wyzszej./ KMK, MTA

226 ŚWIĘTKOWSKI, Ksawery: Słownik biograficzny pracowników książki polskiej. Wrocław, 1957, Bibl. Uniw. 30 p. /Klny. a Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekoznawcze t. 4.-ból./ KMK

227 SZWEJKOWSKA, Helena: Problemy starych druków w polskich bibliotekach naukowych. Wrocław, 1957, Bibl. Uniw. 22 p. /Klny. a Śląskie Prace Bibliograficzne i Bibliotekoznawcze t. 4.-ból./ KMK

228 TREICHEL, Irena: Pierwszy polski podręcznik bibliotekarski. Przedmowa: Helena Więckowska. Wrocław, 1957, Bibl. Uniw. w Łodzi. 78 p. KMK, MTA

MONGOLIA

229 DANDZAN, M. - SZODNOM, B.: Nomyn szajgn ner tomjoo. Ulaanbaatar, 1956, B.N.M.A. U-yn Syn-dzsleh Uhaany Hüreelen. 48 p. MTA

NÉMLET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG

230 Almanach für die Freunde des Kinderbuches. 1949-1959. (Zgest. von Ilse Ploog.) Berlin, 1959, Kinderbuchverl. 204 p. 11-lusztr. KMK

231 Die Betriebsorganisation und -technik der Kreisbibliothek. 1. [Berlin, 1958], Zentralinst. f. Bibliothekswesen. 61 p. KMK

232 BIRKHOLZ, Ulrich: Geschichte und Probleme der Werkbücherei. Eine büchereipädagogische Untersuchung. Diss. Phil. München. Göppingen, 1958, Wegra. 216 p. Bibliogr. 209-216 p. KMK

233 Die Deutsche Bücherei --. Ein Wegweiser für ihre Besucher und ein Hilfsmittel zu ihrer Benutzung. Leipzig, 1957, Druck. Schmidt. 40 p. Illusztr. KMK

234 EYBEL, Hans-Werner: Die Technik des Leihbuchhandels. Leipzig, 1957, Verl. für Buch- und Bibliothekswesen. 47 p. KMK

235 GUTSCHE, Siegfried: Plakatschrift. Berlin, 1958, Volk und Wissen. 56 p. /Lehr- und Fachbücher für die Berufsausbildung./ KMK

236 KREUTZMANN, Werner: Die Praxis des Korrekturlesens. Leipzig, 1957, Verl. f. Buch- u. Bibliothekswesen. 204 p. Illusztr. KMK

237 KUNZE, Horst: Internationale Bibliographische Konferenz. Warschau, 19-22. September 1957. Leipzig, 1957, Harrassowitz. 333-339 p. /Klny. a Zentralblatt für Bibliothekswesen-ból./ KMK

238 Liste der Dokumentationsstellen der DDR und der von ihnen bearbeiteten ZWL-Dokumentationsdienste. Technik und Naturwissenschaften. Mit Sachregister. Stand: 1. März 1958. Nachtrag: 15. April 1958. Berlin, 1958, Deutsche Akademie der Wissenschaften, Institut für Dokumentation. 58 p. /Bücherei des Dokumentalisten 2./ SZEK

239 SCHNEIDER, Walter: Die einheitliche Systematik. Einführung in eine neue Gliederung für Literaturbestände und-karteien. Leipzig, 1959, Verl. für Buch- u. Bibliothekswesen. VIII, 183 p., 2 mell. Bibliogr. 185-186 p. KMK

240 Sprache. - Schrift. - Buchwesen. - Presse. - Funk. Leipzig, 1959, Verl. Enzyklopädie. 216 p., 20 t. /Kleine Enzyklopädie. Taschenbuchreihe./ AEK, KMK

241 ZENKER, Hartmut: Kleiner Ratgeber für die Gewerkschaftsbibliothek. Berlin, 1959, Verl. Tribüne. 102 p. Illusztr. KMK

SZOVJETUNIÓ

- 242 BAZIJANCO, A.P.: Iz isztorii bol'sevisztszkoj pecsati Baku v godü pervoj ruszszkoj revoljucii.
Moszkva, 1957, AN SzSzsZR. Insztitut vosztokovedenija. 93 p.
MTA
- 243 BEL'CSIKOV, Ju(rij) A(lekszandro - vics): Internacional'naja terminologija v ruszszkom jazüke.
Moszkva, 1959, Ucspedgiz. 77 p.
KMK
- 244 Bibliografija. Programma kursza dlja bibliotecsnuh tehnikumov. (Red. V.N. Denisz'ev.)
Moszkva, 1958, "Szovetszkaja Roszszija". 47 p.
KMK
- 245 Bibliotecsnoe delo v SzSzsZR. Szbornik sztatej. K 40-letiju Velikoj Oktjabrszkoj szocialiszticeszkoj revoljucii.
Moszkva, 1957, Bibl. im. V.I. Lenina. 387, 4 p.
MTA, EK, KMK
- 246 Bibliotekovedenie i bibliografija za rubezsom. Szbornik. Vüp. 2. (Bibliotecsnoe delo v otdel'nuh sztranzh. - Obszluzsivanie csitatelej v bibliotekah. - Szvodnue katalogi. - Voproszü dokumentacii i bibliografii. - Arhitektura i oborudovanie bibliotecsnuh zdanij. Red.: L.M. Potapova.)
Moszkva, 1959, Bibl. im. V.I. Lenina. 248 p. Bibliogr. 51-53. és passim.
- 247 C'OH, J(oszif) T(erent'evics): Kommunisztücsna presza v zahidnij Ukrajini. [1919-1932].
L'viv, 1958, Vid. L'vivsz'kogo univ. 84 p.
MTA
- 248 Csitatelju o Cseljabinszkoj oblasznoj publicznoj biblioteke 1898 - 1958. (Szoszt. B.T. Utkin.)
Cseljabinszk, 1958, Cseljabinszskaja oblasztnaja publiczsnaja biblioteka. 44 p.
KMK
- 249 Detazskie biblioteki - v pomocs' kommuniszticeszskomu voszpitaniju. / Iz opüta rabotü. / Pod obscs. red. A[lekszandru] A[ndreevnu] Hrenkovoju. (Red. koll. V.M. Vaszil'eva, N.I. Ivanova [i dr.])
Moszkva, 1959, Bibl. im. V.I. Lenina. 178 p.
GK, MTA
- 250 (GITMAN, R.G. - KALMANOVCSZKAJA, F.I.): Inosztrannue periodiceszkie izdanija po bibliografii i bibliotekovedeniju, imejuscsieszja v bibliotekah Moszkvü i Leningrada. Szvodnüj katalog. [Szeredina XVII v. 1955 g.]
Moszkva, 1959, Knizsnaja palata. 169 p.
MTA, KMK
- 251 Goszudarsztvennaja naucsnaaja biblioteka. K szorokaletiju szo dnja osznovanija. /1918-1958./ Szbornik sztatej. (Red. koll. P.P. Szobol', otv. red. R.N. Bacsaldin [i dr.])
Moszkva, 1959, 233 p. A könyvtár kiadványainak bibliogr. 192-[234]. p.
MTA
- 252 Goszudarsztvennaja publiczsnaja isztoriceszskaja biblioteka. Szbornik sztatej. / Iz opüta rabotü za 20 let. / (Red. A. M. Zselohovceva.)
Moszkva, 1958, Isztoriceszskaja bibl. 241 p.
KMK
- 253 GRANSZKIJ, V(iktor) I(szidorovics): Putevoditel' po tehniczeszskim szpravocznikam.
Leningrad, 1958, Bibl. im. M.F. Szaltükova-Szesedrina. 334 p.
KMK
- 254 Gruppovaja obrabotka proizvedenij pecsati. Insztruktivno-metodiceszkie ukazanija. [Napiszali] (L.M. Dorohov, L.B. Borilin i dr.)
Moszkva, 1958, Glav. uprav. kul't.-proszvet. ucsrezsdenij. 94 p.
KMK
- 255 GUREVICS, Sz(emen Mojszeevics): "Novaja rejnszkaja gazeta" [Neue Rheinische Zeitung] K. Marksza i F. Engel'sza.
Moszkva, 1958, Goszpolitizdat. 190 p., 2 t.
FSZEK
- 256 HAVKINA, L[jubov] B[orisovna]: Avtorszkie tablicü, dvuznacsnue. Poszobie dlja alfavitnoj rasszstanovki knig.
Moszkva-Leningrad, 1959, Akademiya nauk SzSzsZR. Biblioteka. 23 p.
KMK
- 257 U isztokov ruszszkogo knigopecsatanija. (Iszszledovanija i materialü.) K trehszotszemideszjatipjatiletiju Ivana Fedorova. 1583-1958. (Pod red.: M.N. Tihomirova i dr.)
Moszkva, 1959, Izd-vo Akad. nauk SzSzsZR. 267 p. Illusztr. Bibliogr. 261-264. p.
GK
- 258 Isztoriceszskij ocserk i obzor fondov rukopisznogo otdela Biblioteki Akademii nauk SzSzsZR. 2. vüp. XIX-XX v.
Moszkva-Leningrad, 1958, 398 p.
MTA

259 Konferencija izdatel'sztv szocializ-
ticseszkij sztran, Lejpcig, april' 1957.
(Red. A. F. M. I. 'csin.)
Moszkva, 1958, Iszkuszsztvo. 270 p.
KMK

260 Kratkij tehniczeszkij szpravocsnik
dija rabotnikov poligraficeszkij pred-
prijatij. Cs. l. Podgotovka izdanija k
producsztvu. Szoszt. T. E. Cigel'man.
Moszkva, 1959, Iszkuszsztvo. 173 p. Il-
lusztr.
KMK

261 KRAVCSENKO, A.: N[adezsda] K[onsztan-
tinovna] Krupszkaja-vudajuscsijszja de-
tel' kul'turnogo sztroitel'sztva v SzSzSz
K 90-letiju szo dnja rozsdanija /1869-
1959./ Materialü k vüsztavke.
Moszkva, 1958, Bibl. im. V. I. Lenina. 18 p.
20 t. Bibliogr. 5-11., 16-18. p.
MTA, KMK

262 KRASENINNIKOVA, N. A. - TEL' TEVSZKIJ,
F. A.: Sztaroe zdenie Goszudarsztvennoj
biblioteki SzSzSzR imeni V. I. Lenina /dom
Paskova/. Pod red.: D. P. Szuhova, A. I. Mi-
hajlova.
Moszkva, 1957, Gosz. izd. lit. po sztro-
it. i archit. 29 p., 38 t.
GK

263 KRUPSZKAJA, N(adezsda) K(onsztanti-
novna): O bibliotecsnom dele. Szbornik.
(Szoszt. A. G. Kravcsenko.)
Moszkva, 1957, Bibl. im. V. I. Lenina. 714
p., 1 t.
AEK, MTA, EK, KMK

264 (LASZKEEV, N. A. - SZOLOMAHA, L. C.):
Szvodnüj szisztematiczeszkij katalog i-
nosztrannü k nig po bibliotekovedeniju
1946-1956 gg. Izdanija, posztupivsie v
Biblioteku Akademii nauk SzSzSzR i Goszu-
darsztvennuju publicsnuju biblioteku im.
M. E. Szaltükova-Scsedrina. Union clased ca-
talogue of foreign books on librarian-
ship 1946-1956.
Moszkva-Leningrad, 1958, Bibl. im. M. E.
Szaltükova-Scsedrina 80,3 p.
MTA

265 LENIN, V[ladimir] I[l'ics]: O pecsa-
ti.
Moszkva, 1959, Goszpolitizdat. 774 p.
FSZEK

266 LEVIN, L(év) A(ramovics) - SZAVIC-
KAJA, R(isza) M(alahovna) - KORSUNOV,
O(leg) P(avlovics): Bibliografija obscs-
sztvenno-politicseszkij literatürü. Ucsesn.
dija bibliot. insztitutov. l. cs.
Moszkva, 1958, Moszk. Gosz. bibliot. inszt.
390,6 p.
MTA, GK

267 LEVINA, Sz(ulamif') Sz(olomonovna):
Kak iszpol'zovat bibliografiju v maszszo-
voj biblioteke.
Moszkva, 1959, Bibl. im. V. I. Lenina. 82 p.
KMK

268 LISZTVINOV, N(ikolaj) G(igor'evics):
Trudnie voproszü ruzszkoj orfografii i
puntuacii. /V pomocs' szlusateljam vüsz-
sij partijnüh skol i szovetszko-partijnüh
skol./
Moszkva, 1958, Izd. VPS i ACN. 47 p.
KMK

269 (MUTELKIN, N. M.): Pomocs' biblio-
tek szel'szkohozjajsztvennomu producs-
sztvu. Szbornik materialov. (Red.-szoszt.
---.)
Moszkva, 1959, Bibl. im. V. I. Lenina. 96
3 p.
MTA

270 Naucsno-tehniczeszkie znanija - v
maszszü. Szbornik materialov v pomocs'
maszszovüm bibliotekam.
Moszkva, 1958, Bibl. im. V. I. Lenina. 196
p.
MTA

271 Opüt rabotü bibliotek sz inosztran-
noj literaturoj. Szbornik sztatej.
Moszkva, 1957, Bibl. inosztr. lit. 149 p.
GK

272 Pecsät' SzSzSzR za szorok let, 1917-
1957. Sztatiszticeszkie materialü.
Moszkva, 1957, Vszesz. knizsnaja palata.
143 p., 7 t.
MTA, KMK

273 Periodiceszkaja pecsät' SzSzSzR
1917-1949. Bibliograficeszkij ukazatel'.
Zsurnalü, trudü i bjulleteni po voproszam
pecsäti, bibliotecsного dela i bibliogra-
fii.
Moszkva, 1959, Vszesz. knizsnaja palata.
189 p.
MTA

274 V pomocs' politehniczeszkomu obu-
cseniju. Szbornik metodiceszkij materia-
lov. (Szoszt. K. Sz. Novoszeloova.)
Gor'kij, 1958, Gor'kovszkaja obl. det-
szkaja bibl. 83 p.
KMK

275 POKROVSZKIJ, Ivan Fedorovics: Pro-
paganda literatürü po voproszam konkret-
noj ökonomiki.
Leningrad, 1958, Bibl. im. Szaltükova -
Scsedrina. 155 p. Illusztr. Bibliogr.
passim.
GK

276 Propaganda resenij i materialov vne-
ocsrednogo XXI sz'ezda Kommunisztice-
szkoj Partii Szovetszkogo Szozjuza. Szbor-
nik bibliograficeszkij i metodiceszkij
materialov. (Obscs. red. B. I. Scsegolevoj.)
Moszkva, 1959, Bibl. im. V. I. Lenina. 138
p.
MTA

277 Ruszszkaja periodiceszkaja pezsati: (1702-1894.) Szpravocsnik. Pod red.: A.G. Dement'eva (i dr. Prediszl. A.Zapadova.) Moszkva, 1959, Goszpolitizdat. 835 p. Illusztr. GK

278 Szisztematicsieszkij katalog i voproszű bibliotecsnoj klaszszifikacii. Szbornik dokladov, zacsitannűh na naucsnoj konferencii Biblioteki Akademii Nauk SzSzsZR 24-25. aprelja 1958 g. (Red. I.V. Molodcov, A.H. Rafikov.) Moszkva - Leningrad, 1959, SzSzsZR. 126 p. Bibl. AN MTA, KMK

279 Szokroviscsnica kul'turű. Szbornik sztatej. (Red. koll. A.Borscsak, V. Zago-rujko i dr.) Vűp.2. Odeszsza, 1958, Odeszszkaja gosz.naucs-naja bibl. im. A.M.Gor'kogo. 277 p. KMK

280 VASZIL' CSEŃKO, V(ladimir) E(vsztasz' evics): Isztorija bibliotecsnoj dela v SzSzsZR. Ucsbnik dlja bibliotecsnuh in-sztitutov. Red. F.V.Szeglin. Moszkva, 1958, "Szovetszkaja Roszszija". 215 p. KMK

281 ZAMKOVA, Z(inaida) N(ikolaevna): Osznovnűe principű medicinszkaj bibliogra-fii. Moszkva, 1958, Medgiz. 101 p. Bibliogr. 100-101 p. MTA

ANGLIA

282 Children's books of this century. A first list of books covering the years 1899 to 1956 chosen for the Library of Children's Literature... London, 1958, Library Association. 36 p. KMK

283 COLLISON, Robert L. : The treatment of special material in libraries. Forew. by R.S.Schultze. (2.ed. repr. with minor corr.) London, 1957, Aslib. IX, 104 p. Bibliogr. 100 p. Illusztr. KMK

284 CURRIE, Clifford: Be a librarian. A guide to careers in modern librarianship. Forew. by Sydney Roberts. London, 1958, Lockwood. XI, 107 p. 4 t. /Lockwood's, Crosby new librarianship series 3./ FSZEK, KMK

285 FOSKETT, D.J. : Information service in libraries. Forew. by Raymond Smith. London, 1958, Lockwood. 142 p. /Lock-wood's, Crosby new librarianship ser. 4./ KMK

286 FOSKETT, D.J. : Library classification and the field of knowledge. London, 1958, Library Assoc. 15 p. /Lib-rary Association. Reference and Special Libraries Section, North Western Group. Oc-casional Papers 1./ KMK

287 Guide to unpublished research mate-rials. Lectures delivered at a vacation course of the University of London, School of Librarianship and Archives in April 1956. Ed. by Ronald Staveley. London, 1957, The Library Association VI, 141 p., 1 t. KMK

288 How to obtain british books. A guide for booksellers with a classified list of British publishers and exporters and their overseas agents. (4. Ed.) London, (1958), Publ. Assoc. 160 p. ABEK

289 LANGWELL, W.H. : The conservation of books and documents. London, (1958), Pitman. XXII, 114 p. Bibliogr. 104 p. ABEK

290 [Library Association.] Reference and special libraries. Technical problems 1957. Proceedings of the annual conference. Reference and Special Libraries Section. Ed. by Harold Smith, H.G.German. [London], 1957, Print. Rowling. 47 p. KMK

291 [Library Association.] Reference and special libraries. Information services, national and international. Proceedings of the 6. annual conference. Reference and Special Libraries Section. Ed. by Harold Smith. London, 1958, Print Rowling. 42 p. KMK

292 MASON, Donald: A primer of non-book materials in libraries. With an appendix on sound recordings by Jean C.Cowan. London, 1958, Ass. of Assistant Libra-rians. XII, 115 p., 4 t. Bibliogr. a fe-jezetek vėgen. KMK

293 MORRIS, Charles H. : The illustra-tions of children's books. London, 1957, Library Association. 18 p. /Library Association Pamphlet 16./ KMK

294 OLDMAN, C. B. - MUNFORD, W(illiam) A(thur) - NOWELL-SMITH, Simon : English libraries 1800-1850. Three lectures. London, 1958, Lewis. 78 p. Bibliogr. KMK

FRANCIAORSZÁG

295 PLENDERLEITH, [Harold] [James]: The preservation of leather bookbindings. ([4] reprint.)

London, (1957), British Museum. 24 p. Bibliogr. passim. - 1. kiad. 1946-ban J. m. Ezt követő, változatlan kiadások: 1947, 1950, 1953.

MTA, OMK, KMK

296 Report of the [Westminster] Public Libraries Committee 1957-1958.

City of Westminster, 1958, 16 p. SzEK

297 Roman lettering. A book of alphabets and inscriptions.

London, 1958, Victoria and Albert Museum. 5 p., 12 t. /Large picture book 12./

MTA

298 The structure of the public library service in England and Wales. Report of the committee appointed by the Minister of Education in september 1957.

London, [1959], H. M. Stat. Office. IV, 57 p. KMK

299 THORNTON, John [Leonard]: Classics of librarianship. Further selected readings in the history of librarianship.

London, 1957, Library Association. X, 203 p., 4 t. Bibliogr. 197. p. és passim. OMK

AUSZTRIA

300 ALKER, Hugo: Die Universitätsbibliothek Wien. Geschichte, Organisation, Benützung. 3. verb. Aufl.

Wien, 1957, 83 p., 4 t.

KMK

301 BINDEL, Jakob: Gestern, heute, morgen. Fünfzig Jahre Wirken der österreichischen Kinderfreunde für das gute Buch.

Wien, (1958), Jungbrunnen. 95 p., 4 t. KMK

302 DOBLHOFER, Ernst: Zeichen und Wunder. Die Entzifferung verschollener Schriften und Sprachen.

Wien-Berlin-Stuttgart, 1957, Neff. 352 p., 12 t. MTA

303 ZISCHKA, Gert A.: Index lexicorum Bibliographie der lexikalischen Nachschlagewerke.

Wien, (1959), Hollinek. XLIII, 290 p. MTA, KMK

304 Colloque des bibliothèques nationales d'Europe organisé par l'Unesco. Vienne, Autriche. 8-27 septembre 1958. Groupe 1. Renseignements concernant les bibliothèques nationales d'Europe.

Paris, 1958, UNESCO. 91 [10.] p.

AEK

305 DENOYER, Pierre : La presse moderne (1950.) 2. éd.

Paris, 1958, Presses Univ. de France. 128 p. ("Que sais-je?" 414./

FSZEK

306 HIGOUNET, Charles: L'écriture. (2. éd.)

Paris, 1959, Presses Univ. de France. 136 p. /"Que sais-je?" 653./ Illusztr.

KMK

307 LEDRE, Charles: Histoire de la presse Paris, (1958), Fayard. 411 p. /Les temps et les destins./ Bibliogr. 399-405. p. FSZEK, MTA

308 LE MENACH, Guy : Initiation à la technique du livre et à la bibliophilie. Paris, (1957), 188 p. /Le guide de poche./ Bibliogr. 179-181. p. Terminológiai szótár: 181-188. p.

309 Statistiques sur les bibliothèques. Paris, 1959, UNESCO. 134 p. Bibliogr. 132-134. p. KMK

HOLLANDIA

310 [Fédération Internationale des Associations de Bibliothécaires.] Actes du conseil de la FIAB. 23. session. Paris 23-25. septembre 1957.

La Haye, 1958, Nijhoff. 192 p., 1 t. /Fédération Internationale des Associations de Bibliothécaires. Publications 22./ KMK

311 [Fédération Internationale des Associations de Bibliothécaires.] Actes du conseil de la FIAB, 24. session. Madrid 13-16. octobre 1958.

La Haye, 1958, Nijhoff. 162 p., 1 t. /Fédération Internationale des Associations de Bibliothécaires. Publications 23./

KMK

IZRAEL

312 Jewish National and University Library. Report on activities of the Jewish National and University Library during the period December 1956 to January 1958. [Jerusalem], 1958, 28-39.p.

KMK

313 LEVI, Rubén: Ikár⁴ hakitalog. (B'púthe Sahar B.) Tel-Aviv, 1959, L'szilot. 150 p.

NEMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG

314 BALLAUFF, Theodor : Erwachsenenbildung. Sinn und Grenzen. Heidelberg, 1958, Quelle u. Meyer. 163 p.

KMK

315 Bibliographie des gesamten Rechts der Presse, des Buchhandels, des Rundfunks und des Fernsehens. Bearb. und hrsg. vom Bucharchiv München. Berlin-Frohnau-Neuwied a. Rhein, 1957, Luchterland. Ism. lapsz. [309] p.

KMK

316 BURR, Viktor: Georg Leyh. Verzeichnis seiner Schriften. Hrsg. von --. Wiesbaden, 1957, Harrassowitz. 47 p.

KMK

317 DOEDE, Werner: Schön schreiben, eine Kunst. Johann Neudörfer und seine Schule im 16. und 17. Jahrhundert. München, 1957, Prestel. 95 p.

MTA

318 ELSNER, Hermann A. : Aufbau einer Fachdokumentation aus vorhandenen Referatdiensten. Köln-Opladen, 1958, Westdeutscher Verl. 35 p. /Nordrhein-Westfalen, Wirtschafts- und Verkehrsministerium, Forschungsberichte 650./ Soks. z.

KMK

319 FUCHS, Hermann : Kommentar zu den Instruktionen für die alphabetischen Kataloge der preussischen Bibliotheken. 2. Aufl. Wiesbaden, 1958, Harrassowitz. 302 p.

KMK

320 FUCHS, Wilhelm : Zur Theorie und Praxis des Realkatalogs. Untersuchungen über wissenschaftliche Bibliotheksordnung, zugleich ein Beitrag zur Theorie der Sach- und Fachbibliographie. Ergänzungsb. Optimale Klassifikation und Notation. Göttingen-Grono, 1958, Schönhütte. 387 p.

321 GDANIEC, [Ottokar]: Über die Randlochkarte als Hilfsmittel in der Dokumentation. Die grundsätzlichen Möglichkeiten ihrer Ausnutzung und eine Anwendung für die Luftfahrtforschung.

Köln - Opladen, 1957, Westdeutscher Verl. 36 p. /Nordrhein-Westfalen, Wirtschafts- und Verkehrsministerium, Forschungsberichte 418./ /Deutsche Versuchsanstalt für Luftfahrt, Bericht 24./ Soks. z. Illusztr.

KMK

322 Handbuch der Lochkarten-Organisation. 2. T. Die Lochkarte in der Praxis. [Von] (Erwin Alkele, Heinz Christen etc.) Frankfurt a.M. 1958, Agenor, 484 p. /Ausschuss für Wirtschaftliche Verwaltung. Schriftenreihe 144./

KMK

323 Handbuch der Reproduktionstechnik. Bd. 1. Reproduktionsphotographie. Neu bearb. von Karl Stötzer. 8. Aufl. Frankfurt a.M. 1958, Polygraph Verl. 474 p., 3 t.

KMK

324 Die Handlochkarte. Technik und Anwendung in Wirtschaft und Verwaltung. [Von] (Otto Frank, Heinz Draheim etc.) Frankfurt a.M., 1958, Agenor. 376 p. /Ausschuss für (Wirtschaftliche) V(erwaltung)-Schriftenreihe 146./

KMK

325 JANSEN, Carl : Volksbibliothekar. Hrsg. von der Bundesanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Bielefeld, 1958, Bertelsmann. 15 p. /Blätter zur Berufskunde 3. Berufe für Abiturienten IV.G 3./

KMK

326 JUCĂREANU, Veturia : Bibliographie der siebenbürgischen Frühdrucke. Hrsg. vom Hermannstädter Brukenthalmuseum /Biblioteca Muzeului Brukenthal din Sibiu/ unter Mitarbeit von Elisabeth Soltész Juhász [Soltész Zoltáné, Juhász Erzsébet]. Baden-Baden, 1959, Heitz. 84 p. /Biblioteca bibliographica Aureliana. 1./ Bibliogr. 77.p.

MTA, KMK

327 Jugend und Buch. Vorträge der Arbeitstagungen für Jugendbibliothekare im -- 1956-1958.

Köln, 1959, Greven. 102 p. /[Köln.] Bibliothekar-Lehrinstitut des Landes Nordrhein-Westfalen./

KMK

328 KAISER, Bruno: Aus verbotenen Büchern. Ein unbekanntes Kapitel der deutschen Literaturgeschichte. Berlin, 1957, Rütten u. Loening. 145 p.

BK

329 Kölner Schule. Festgabe zum 60. Geburtstag von Rudolf Juchhoff. Hrag. v. Hermann Corsten u. Gerhart Lohse. Köln, 1955. Greven. 227 p. /Arbeiten aus dem Bibliothekar - Lehrinstitut des Landes Nordrhein-Westfalen. 7./ Juchhoff mülveinek bibliogr. 221-227.p.

MTA

330 KRETZ, Emil: Das Buch als Gebrauchsform. Stuttgart [1957?]. Hettler. 96 p. Illusztr.

KMK

331 Libris et litteris. Festschrift für Hermann Tiemann zum sechzigsten Geburtstag am 9. Juli 1959. (Hrag. von Christian Voigt und Erich Zimmermann). Hamburg, (1959), Maximilian-Gesellschaft. 360, [4] p., 7 t.

SZEK

332 MATTHEU, Joseph - BARLEN, Sigrid: Richtwerte für Zeitaufwand und Kosten von Dokumentationsarbeiten. Köln - Opladen, 1958, Westdeutscher Verl. 54 p. /Nordrhein-Westfalen. Wirtschafts- und Verkehrsministerium. Forschungsberichte 636./ Bibliogr. 51-54.p. Soksz.

KMK

333 MEYER-DOHM, Peter: Der westdeutsche Büchermarkt. Eine Untersuchung der Marktstruktur, zugleich ein Beitrag zur Analyse der vertikalen Preisbindung. Stuttgart, 1957, Fischer. VIII, 203 p. /Ökonomische Studien 1./ Bibliogr. 197-203.p. Illusztr.

KMK

334 MTNKE, Promut: Kleinkind und Bilderbuch. Empirische und theoretische Untersuchung des Bilderbuches aus psychologischem und pädagogischem Aspekt. Diss. München, 1958, Novotny und Söllner. V, 127 p. Bibliogr. 114-125.p.

KMK

335 RODENBERG, Julius: Grösse und Grenzen der Typographie. Betrachtungen über typographische Grundfragen, wie sie sich in der Buchkunst der letzten 70 Jahre wieder spiegeln. Stuttgart, 1959, Poeschel. 203 p. Bibliogr. 195-197.p. Illusztr.

KMK

336 TOTOK, Wilhelm - Wetzzel, Rolf: Handbuch der bibliographischen Nachschlageweise. 2. stark. erw., neu bearb. Aufl. Frankfurt a.M., 1959, Klostermann. XV, 335 p.

MTA, KMK

337 WETZEL, Rolf: Die deutschen nationalen Bibliographien. Eine Anleitung zu ihrer Benutzung von --, Frankfurt a.M., (1958), Buchhändler-Vereinigung. 84 p. /Klny.: Börsenblatt für den Deutschen Buchhandel. Frankfurter Ausg. No. 59. 1958./

MTA

OLASZORSZÁG

338 Annuario delle biblioteche italiane. 2. ed. Roma, Palombi. 1. part. A-M. 1956. X, 476 p., 30 t. 2. part. N-Z. 1958. VIII, 408 p., 30 t.

FSZEK

339 BARBERI, Francesco - DI FELICE, Laura - BOZZA, Tommaso: Bibliografia e bibliotecnica. (Roma), [1959], Confed. Ital. Dirigenti di Azienda. Ist. Sup. per la Dir. Azienda. 16. 49,2 p. /Collana "Realta" 11./

MTA

340 BASSI, Stelio: Lezioni de bibliologia. 1. vol. Bibliologia tecnica. Torino, 1958, Giappichelli. 129 p. Bibliogr. passim.

FSZEK

SVÁJC

341 BILL, Otto Emil: Der Schweizerische Typographenbund - seine geschichtliche Entwicklung, sein wettbewerbspolitischer Standort und seine Sozialinstitutionen. Bern, (1958, Olten.) XXXIX, 248 p.

EK

342 SYDLER, Jean-Pierre: Classification atomique. Atomklassifikation. Atomic classification. Zürich, 1958, Eidgenössische Technische Hochschule. VI, 54 lev. /[Zürich.] Eidgenössische Technische Hochschule, Schriftenreihe der Bibliothek 4./

MTA, KMK

SVÉDORSZÁG

343 CRONVALL, Britta: ABC i bokvard. Folksbibliotekens böcker i tekniskt avseende. Lund, 1958, Bibliotekstjänst. 39 p. /Svensk Allmänna Biblioteksforenings samkrifter 54./

KMK

344 WIEDLING, Kerstin: Biblioteket och dess lantagare. En sociologisk undersökning vid Sundbybergs stadsbibliotek. Lund, 1957, Bibliotekstjänst. 161 p. /Aktuella biblioteksfrågor 1./

KMK

USA

345 ASH, Lee : Subject collections. A guide to special book collections and subject emphases as reported by university, college, public and special libraries in the United States, the Territories, and Canada.

New York, 1958, R.R. Bowker. XIV, 2,476 p.
EK

346 BLAND, David: A history of book illustration. The illuminated manuscript and the printed book.

Cleveland - New York, 1958, World Publ. 448 p. Illusztr. Bibliogr. 429-443.p.
FSZEK

347 BOGSCH, Arpad : Universal copyright convention. An analysis and commentary.

New York, 1958, Bowker. XX, 279 p.
KMK

348 Books and printing. A treasury for typophiles. Ed. by Paul A. Bennett. (Rev. ed.)

Cleveland - New York, (1951), The World Publ. Co. XV, 430 p.
KMK

349 BURT, Cyril : A psychological study of typography. With an introduction by Stanley Morison.

Cambridge, 1959, Univ. Press. XIX, 67 p.
KMK

350 California Public Library Commission. Reports. Pursuant to 1957 statutes of California, chapter 2328.

Berkeley, Calif. (1959), Univ. of California. [6], 117, 32, 36 p.
KMK

351 Copyright law of the United States of America.

Washington, 1958, Library of Congress. 46 p. /Library of Congress. Copyright office bulletin 14./
KMK

352 CULVER, James H.: Libraries and library services on film. A select list. Compil. by --. 2. ed.

Washington, 1957, Library of Congress. 19 p.
KMK

353 (FREEHAFER, Edward G.): The library and its use.

[New York, 1957, New York Public Library]. 10 p.

354 Indiana Library Association - Indiana Library Trustees Association. Report of the subcommittee on standards of the joint Library Action Committee. For use at the district meetings, 1957.

Ind., 1957, ny.n. 16 p.
KMK

355 (JAMES, Peter): Literature on information retrieval and machine translation. Bibliography and auto-index. (Assembled and ed. by --.) 2. ed.

New York, 1959, Service Bureau Corporation. 38 p. Szaksz.
KMK

356 KENT, Allen - PERRY, James W.: Centralized information services. Opportunities and problems.

Cleveland, O. 1958, Press of Western Reserve Univ. VIII, 156 p. /Cleveland. Western Reserve University. School of Library Science. Publication 1958. 2./
KMK

357 KEYS, Thomas E. : Applied medical library practice. With chapters by Catherine Kennedy, Ruth M. Tews.

Springfield, Ill. (1958), Thomas, XIX, 495 p. Bibliogr. 394-449.p. és a fejezetek végén.
KMK

358 KOGAN, Herman : The great EB. The story of the Encyclopaedia Britannica.

(Chicago, 1958), Univ. of Chicago Pr. 338 p. Bibliogr. 317-321.p.
EK, KMK

359 LANCOUR, Harold: Libraries in British West Africa. A report of a survey for the Carnegie Corporation of New York, october-november 1957.

(Urbana, Ill.) 1958, 4, 32 p. /University of Illinois Library School. Occasional papers 53./
BMK, KMK

360 Library Association. Working together. Some aspects of library co-operation. Papers read at the week-end conference of the London and Home Counties Branch of the -- held at Clacton-on-sea, 10.-12. April, 1959. (Ed. K.M. Newbury.)

Gillingham, 1959, Central Library. 75 p.
KMK

361 Library of Congress. The copyright Office of the United States of America. (2. ed. rev.)

Washington, 1957, Government print. VI, 30 p. Illusztr.
KMK

362 M[A]CMULLEN, Haynes: The founding of social and public libraries in Ohio, Indiana and Illinois through 1850.

Urbana, Ill. 1958, 18 p./University of Illinois Library School. Occasional papers 51./ KMK

363 Materials for reading. Compil. and ed. by Helen M. Robinson.

Chicago, Ill. 1957, Univ. of Chicago Pr. VII, 231 p. /University of Chicago. Annual conference on reading. Proceedings 19/ KMK

364 Microtexts and microrecording. The papers and discussion of a Symposium held at Hatfield Technical College on the 14. January, 1958. (Pref. [by] T.G. Mercer.)

Hatfield, 1958, Hertfordshire County Council, Technical Library Service. 27 p., 4 t. KMK

365 Modern copying techniques for the drawing office. The papers and discussion of a Symposium held at Hatfield Technical College on the 27. January 1959. (Pref.) [by] H.R. Verry.

Hatfield, 1959, Hertfordshire County Council, Technical Library Service. 51 p. KMK

366 MOTT, Frank Luther: A history of American magazines. 1-4. t.

- Cambridge, 1957, Harvard Univ. Pr.
1. 1714-1850. XVIII, 848 p., 28 t.
 2. 1850-1865. XVI, 608 p., 9 t.
 3. 1865-1885. XIII, 649 p., 10 t.
 4. 1885-1905. XVII, 858 p., 16 t.

MTA

367 New directions in public library development. Papers presented before the 22. annual conference of the Graduate Library School. June 19-21, 1957. Ed. by Lester Asheim.

Chicago, 1957, Univ. of Chicago. 104 p. /The University of Chicago studies in library science./ KMK

368 State plans under the Library-Services Act. A summary of plans and programs for fiscal 1957. Submitted under Public Law 597. 84. Congress. (Compil. by L. Marion Moshier.)

Washington, 1958, Dept. of Health, Educ. and Welfare. 84 p. KMK

369 STEBBINS, Kathleen B.: Personnel administration in libraries.

New York, 1958, The Scarecrow Press. 304 p. KMK

370 VIGUERS, Ruth Hill - DALPHIN, Marcia - MILLER, Bertha Mahony: Illustrators of children's books. 1946-1956. Compil. by --. A supplement to Illustrators of children's books 1744-1945.

Boston, 1958, The Horn Book. XVII, 299 p. Bibliogr. 209-292. p. Illusztr. KMK

371 WHEELER, Joseph L.: The effective location of public library buildings.

Urbana, Ill. 1958, 3, 51 p. /University of Illinois Library School. Occasional papers 52./ Bibliogr. 42-45. p. BMK, KMK

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Dršina, Jaroslav: A szocialista könyvtárügy néhány lényeges jellemvonása	1-18.
F.C. Francis: A nemzeti könyvtár szerepe a könyvtári szolgáltatások korszerűsítésében	19-27.
A csehszlovák könyvtárak egységes rendszeréről szóló 1959. július 9-én kelt, 53/1959.Sb.számú törvény	28-32.
A dén közművelődési könyvtárakról szóló törvény	33-37.
Fordítási jegyzék	38-44.
Ujabb könyvtártudományi művek könyvtárainkban	XIX-XXIX.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ 9.sz.

F.k.: dr. Jóboru Magda

Kiadja az Országos Széchényi Könyvtár -
Könyvtártudományi és Módszertani Központ
1960. január 29.

Példányszám: 450

Készült a KMK házi sokszorosítójában